

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Postán vagy Pécsen hához küldve: EGÉSZ ÉVRE 5 ft — kr. FÉL ÉVRE 2 „ 50 „ NEGYED ÉVRE 1 „ 25 „ EGYES SZÁM 10 kr. Legyenek minden számban a legújabb híradások Weidinger Nándor könyvker. (Szechenyi-ter.)

PÉCSI FIGYELŐ.

HIRDETÉSEK ÁRA:

Egy öt hasábos petit orygyseri megjelenésé 6 kr., 3-szorított 5 kr., 10 szériáért 4 kr. fizetendő. Minden hirdetés után 30 kr. belyegdíj fizetendő. A nyilatkozó 1 pelit sor 10 kr. A hirdetési díj előre fizetendő.

Szerkesztőség:

János-utca 8-ik szám.

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők.

Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, KÖZSL JÁNOS úrnál a városház épületben, valamint a vidéken minden postahivatalnál.

Kéziratok vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:

János-utca 8-ik szám.

Nemzeti párt.

(i.) Az a fényes beszéd, melylyel Ábrányi Kornél kedden a képviselőház elnöke beszélt, egy fölöttébb tetszetős beszéd volt: annak a szükségét, hogy a nemzeti erők egyesítsenek a nemzeti célok elérésére. Valóban, semmi ennél kívánatosabb nem lehet. Kimenekülni abból a sorvasztó tespedésből, mely csak a márol-holnapra eltengedős kétséges kérdéseivel vesződik s a nemzet összes erejét vetni a nemzeti nagy feladatok megoldására: ez minden hazafian álma, ez az a reményesség, a melyre jövőnk nagyságunk várát alapítjuk.

A kérdés csak az, hogy mit értünk nemzeti célok alatt? Melyek lehetnek azok a nagy, minden más szempont fölé emelkedő feladatok, a melyek az eddigi pártkeretek megbontását javallják s egy tábort gyűjtik a politikai közélet minden hazafias elemét?

Ime Ábrányi megtele a kérdésre és a feladatokat 5 pontban sorolja fel. Ezek:

- 1) hogy a közös hadsereg a magyar hatóságokkal magyar nyelven levelezzen;
2) hogy a magyar önkéntesek a tisztviselőket, nem utasítás, hanem törvény alapján, magyar nyelven tegyék le;
3) hogy a közös hadseregből teljesen száműzessék a politika s ennek biztosítéka benne legyen a katonai büntetőtörvény reformjában;
4) hogy a magyar honvédségre vonatkozó törvények és utasítások összhangba hozassanak az 1868-iki törvény szellemével és célzatával;
5) hogy Magyarország állítsa fel egy tisztá-akadémiát.

Ime a jövő nemzeti-párt programja, a melynek alapján Ábrányi felszólítást intéz a magyar közvéleményhez, hogy vegye fontolóra, hogy azon uralkodó jelszavak közül, melyek gyökereiket az 1867-iki átalakulási korszakban vetették meg, 20 év óta a világ nagyot változott. Ezek hát ama nagy nemzeti célok, a melyekre a nemzet minden erejének egyesülnie kell! Ezek hát azok a minden más fölé emelkedő feladatok, a melyek kedvéért a hagyományos nemzeti politika

hadserege legokosabban teszi, ha elveti a maga lobogóját s beáll póttartaléknak a mérsékelt nemzeti táborba!

Valóban, attól a férfutól, a ki nemzeti célokra a nemzeti erők egyesítését kívánja, egy kissé kevesebb szerénységet vártunk volna a feladatok kitűzésében. Hisz kívánságaival Ábrányi még az 1867-iki kiegyezés korlátain is innen marad s hogy az ő nem egészen szerencsés kifejezésével éljünk, — a nemzetnek nemcsak aspirációját, de törvényes jogait sem veszi kellőképen számba. Így p. o., hogy a külön magyar királyi udvartartás kérdését ne is említsük, a hadsereget illetőleg a kiegyezési törvényben is sokkal tágabb körű jogaink vannak biztosítva, mint amekkorák megvalósítására most Ábrányi az egyesült nemzeti erőt lefoglalni akarja, semmi kétség ugyanis ahhoz nem férhet, hogy a kiegyezés értelmében jogunk van magyar hadsereghez, melynek zászlója, vezény-nyelve a magyar s mely a közös hadügyminiszter intézkedési körébe tartozik ugyan s a közös haderő kiegészítője, hanem azért mégis külön zárt egész.

Már most aztán, hogy ahhoz, aki a magunk jogos portáját bitorolja, egyesült nemzeti erővel járjunk alumnán gondolkodni: ez még sem olyan csábító gondolat, hogy zászlóinkat elhajigálva siessünk neki meghódolni.

Nem, így nem alkuszunk; azonban nem alkuszunk másképpen sem. A függetlenség és 48-as párt, melynek törekvései nem a 67-iki átalakulási korszakban gyökereznek, hanem a nemzet háromszázötvenéves, sok vérrel és sok könnyel megszentelt tradícióiban s természetes és törvényes jogaiban, — ez a párt egy történelmi missziót teljesít, amelyről nem mondhat le azért, hogy Magyarországon is legyen egy osztrák-tisztképző akadémia.

Ha e párt jelentése és haszna nem volna is egyéb, mint az, hogy a hagyományt, mint eleven valóságot, mint a politikai élet alkotó-elemét fentantja, még akkor is több szolgálatot tenne a nemzetnek, mint ha abdikációja árán apró-cseprő eredmények kivívásának lenne tényezője. E párt feladata sokszor hálátlan, mert működése a rövidlátók szemében csupa akadémikus elvnyargalásnak tűnik fel, de a nemzetek

története nem márol holnapra dől el a szó, amely az elméletet gondolkodásra ösztönzi és a szíveket megdobogtatja, gyakorlatibb eredményt ér el a tettél, melyben amennyi a siker, ugyanannyi a lemondás.

Magyar kézműipar.

Magyar ipart teremteni! Ez a jelszó hangzik föl az ország egyik végétől a másikig és nincs igaz hazafi akinek keblében e szavak élénk viszhangot nem keltenek.

A kormány és a nemzet egyaránt át vannak hatva attól az igazságtól, hogy ipar nélkül a nép gazdasági élete szanalomra méltó tengődés csupán, mely mellett az állam hátramarad és a nép ment hetlenül elcsúsz.

Ezt akarják megakadályozni azok, kiknek a hazai iparügyek fölrendítésére egy idő óta nagyobb tevékenységet kifejteni látnak. Amde ez nagybárá csak a lazak kapkodás jellegét viseli magán. Olyanforma föllbadása ez az erőknél, melyek még tökéletes öntudatra nem ébredtek és küzdeni kénytelenek a mely es hosszú alom utóhatásával.

A küzdelem való elhatározás a nemzetben meg van. Magyarország nem akarja tovább tűrni, hogy az osztrák ipar gyarmattalpe legyen és le akarja ranni a láncazt, melylyel a bécsi ipari fejlődésünket megkötötték.

Az akarát a felszabadulásra mindennél megvolt. Kormány és nemzet egyaránt fölkarolták az eszmét; csak az volt a baj, hogy az eljárás nem volt egyöntetű és igen sok tekintetben magán viselte a kapkodás, a cselekvési ingerítő eltel lélek bizonytalan epe edésének bélyegét.

Ez akadályozta meg benntünk abban hogy a helyes célra, a helyes eszközök megragadjunk. Kezdtünk tervezgetni, izegni mozogni, írni, diktázni, és a nagy hűhóban elterveztettük a helyes, biztos utat, mely egyedül képes benntunket a hazai ipar igéretföldjére vezetni.

A legbiztosabb út erre néve első sorban az, mely a hazai fogyasztó közönség meghódítására vezet. Voltak, kik állították ugyan e föltétel nélkülözhetlenségét, de nem rendelkeztek ama gyakorlati erő föltét, melylyel e földiast keresztülívni képesek lettek volna.

Gondoskodni kellett volna, hogy egyrészt oly intézkedések történjenek, melyek a hazai gyártmányok, előállítását megkönnyítik és másrészt törekedni kellett volna arra hogy a külföldi gyártmányok iránti gyerekes és semmivel sem indokolható löszeregetet a fogyasztó közönségben a magyar áruk jósága és szoliditása iránti bizalom fölvaltsa s a magyar iparnak ma már nem kellene többé megküdenie a kezdet nehézségével.

Különbösen a társadalomé a nagy kö-

telesség, ha komolyan akarunk hozzálátni a gazdasági bajok orvoslásához.

Nem elég az, hogy minden alkalommal hazafias beszédekert tartssunk, de e beszédek érvényt is kell szerzeni, ha azt akarjuk, hogy a beszéd ne csak elröppelő szó legyen a pusztában.

De a sajtónak is, mely a társadalmi mozgalmak hívvisszatükrözője, szintén elől kellene járni a példával és a kellő időben a kellő eszközökre rámutatni és a követendő utat kijelölni.

Hogy csak egyet említsünk, kénytelenek vagyunk egy mltasztásra irányítani a közfigyelmet, melyet azonban még most könnyen jövéhetnek az illetékes tényezők: ott vannak például a nagyobb ünnepek, melyek bizonyos nyugvó pontot képeznek a társadalmi élet zajában. Ekkor történnek a legtöbb bevásárlások részint a fokozottabb ünnepi szükségletek beszerzésére, de többnyire a családi egyttlét viszonyaiól kifolyólag is. Szülő, gyermek, rokon, ismerősök ekkor szoktak leróni az egytttartozóságot amaz adóját, mely oly szép vonását képezi az élet ideális részének.

A sajtónak ekkor egyhangulag kellene fölemleni szavát, hogy ne idegen, hanem hazai gyárosknál, iparosknál eszközöltessenek a bevásárlások!

Közleg a karácsony; magyar ipartermékeket vegyünk karácsonyra.

Utasítás.

(Folytatás.)

A nagy m. kir. pénzügyminiszter f. évi 66.881. szám alatt a következő körrendeletet intézte valamennyi törvényhatóságú közigazgatási bizottsághoz és kir. pénzügyigazgatóságokhoz, a Budapest fővárosi pénzügyigazgatóság és közigazgatási bizottság kivételével. — az egyenes adó 1890. évi ültéséig az 1890., 1891. és 1892. évekre vonatkozó kivételének megindítása tárgyában.

A vallomásban az adóköteles tárgy körülményes leírása mellett kitéendő a III. oszt. keresetadó alá tartozó üzletek és vállalatok az adóvet megelőző három évi, vagy ha az üzlet vagy foglalkozás anyvi éven át még fenn nem áll, az annak megkezdésétől számított, illetőleg fennállása idejére eső kereseti vagy üzleti tiszta nyeresémény.

Evi tisztá nyereséménynek vétetik az üzletből vagy foglalkozásból eredő összes jövedelemnek az a része, mely az üzlet vagy foglalkozás folytatásához szükséges kiadások bevonása után fennmarad, az üzlettelajdonosnak s általában az adó fizetésre kötelezettnek oly kiadásai azonban, melyek nem az üzlettel vagy foglalkozással járnak, hanem akár magának, akár pedig családjának és hozzátartozóinak fentartására szolgálják, a jövedelemből, kezeséményből le nem vonhatók.

A III. osztály kereseti adó alá eső jövedelemnek bevallására, valamint az üzletben alkalmazott segédke bejegyzésére szolgáló őrlapok az adóköteknak a községi elöljáróságok (városi adóhivatalok) által ingyen szolgáltatnak ki.

A bevalló az őrlap egyes rovatait betöltötni, s annak bizonyítását, hogy az adatokat saját tudomásához képest pontosan és lelkismeretesen közölte, eskü helyett nevével becsületeszava zárolgati, valamint a bevallás napját és helyét aláírni köteles.

A III. osztály keresetadó alá tartozó üzletnek, vállalatnak, keresetnek vagy jövedelemforrásnak az államkincstár megkövetésére irányított szándéköl történet valótlan bemonadása, vagy be nem vallása jövedéki kibágás képez, melynek bírsága 1-8 anyvi, mint azon összeg, melylyel a kincstár megkárosított. Károszégnek vétetik azon összeg, melyet a közadók kivételére a törvény által illetékesnek ismert közegek jogérvényesnek megállapítottak.

Mielőtt a III. osztály keresetadó az adókövető bizottságok tárgyalása alá bocsátatnák, a bevallások és egyéb rendelkezésre álló vagy beszerzendő adatok alapján adóköztámasztási javaslatok készítettek, s az ezeket kitüntető lajstromok készítették, s az ezeket kitüntető lajstromok előre kihirdetendő 8 napra a közadók (város-) házáni kitétetnek oly czélból, hogy azoknak mindenki megtekinthesse, az őt vagy másokat illető adójavaslatokra néve észrevételeit megtehesse; ezen észrevételek a fenti határidő alatt írásban a kir. pénzügyigazgatóságnál, utóbb az adókövető bizottságnál terjeszthetők elő.

Az adókövető bizottság ülési nyilvánosak lévén, ott minden adózó megjelenhetik.

Az adókövető bizottság végzése kihirdetendő, az érdekelt adóköteles fél jogában áll az ülés folyama alatt élő szóval az iránt nyilatkozni kívánja-e az ügyet, és ha igen, mely indoknál fogva a felszólamlási bizottsághoz felelbezn.

Hasonló nyilatkozatra jogosítva van a jelenlevő adókötelesnek bármelyike és pedig nem csak saját, hanem más adóijára néve is, ha az albizottság által hozott végzereedményében aránytalanságot vél bebizonyítani, akár a saját magának, akár másra kivetett adótelére néve.

A felelbezés indokainak írásban kifejtésére a felelbezőnek a kihirdetéstől számított 8 nap határidő adatik.

Az az adózó, aki az adókövető bizottság ülésében akkor, midőn adóllgye tárgyalattott, jelen nem volt, a bizottság vézése elleni felelbezését az illető ülés folyama alatt megrovott adózók névjegyzékének a bizottság tárgyalásainak helyiségél szolgáló ház kapujára való kifüggesztésétől számítva 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatóságnál adhatja be.

Oly esetben, midőn a kivető bizottság a kir. pénzügyigazgatóság által javaslatba hozott adótelét felelbezését határozta, arról az illető adózót, ha a határozat kihirdetésénél jelen nem lenne, írásbeli végzéssel külön értesíti oly hozzáadással, hogy ha a végzés felelbeznit kívánja, az ebbeli felszólalás írásban a végzés kézbesítésétől számított 8 nap alatt az adóügyi elő-

T Á R C Z A.

Mintha vár-rom volnék ...

Mintha vár-rom volnék, dűledező várrom, Vízám, zajos multon szomorú merengő, Melynek mohos ormán Kőnyezve pihen meg a szomorú 'elbő: Lelkem elborulva, ábrándoknak él csak, Tűnő ábrándoknak: Érintetlen hajnya a jelennek élve, S nem érdekl: vajjon mire virrad holnap? — Dűledező vár rom le a völgyre bállni: Tavasz fény, pompa mosolyog rá onnan — Feledtetve, ha az Idő sűlya alatt válla meg-megroppan ... Rám is csak a multból vet halvány viszlényt Egy-egy múlt emlék: S — bár csak pillanatra — feledtetni vélem A úvekvő évek növekedő terhét. ... —y.—x.

Perczel Miklós.

A „Budapesti Hírlap“-ból veszik át az érdekes tárcza-csikket, melyet Hoek János ország. képviselő írt. Perczel Miklós Pécs szab. kir. város ország. képviselőjének multjáról.

Pécs városának ma alkotmányos ünnepe volt. Perczel Miklós, a város országos képviselője, ma számolt be egy érdekes beszédben. A beszámólóról máshol emlékszünk meg. E helyen Perczel Miklós mutatjuk be olvasóinknak.

Perczel Miklósnak, közéletünk tisztos veteránjának, neve szorosan összelügg szabadságharcunk történetével, alkotmányos életünk kűzdelmeivel — s a mi kevésbé ismeretes — a magyar emigráció működésével.

Oly családból származott, melyben a nemzet intézményének ápolása, a hazasz-

retet önzetlensége s a közügyekért való lelkesedés örökségképz szállott nemzedékről-nemzedékre. Karakterének nemzeti vonásait tehát már az anyatejjel szívta magába.

A serdülő gyermek érzelmeinek hazafias irányát, jellemében nemzeti jellegét csak jobban kifejlesztette nevelésének első idősza, melyet Vörösmarty feltegyete és közvetlen befolyása tesz emlékeztessé. Kilenc évig nevelődött a hírneves költő a Perczelalánál s az ő védőszárnyai alatt fejlődött ki a fogékony lelkű ifjú hazafias lelkűlete.

A huszas évek elejére esett ez, midőn tespedésből fölébredt a nemzeti szellem s szédítő gyorsasággal fejlesztette ki termékenyit erejét, hogy a nagy reform-korszak zászlóját kitűzje. Politikai és művelődési átalakulásunk nagy mozgalma volt ez, mely hogy nemzeti alapon ment véghez, egyedül irodalmunk alapvető munkásainak köszönhető.

A nagy mozgalom tevékeny alakja volt Vörösmarty is, a ki nagy tehetségeinek erejével megalapította a magasabb irodalmi ízlést s a magyar költői nyelvet. A mozgalom egyik gyújtópontja pedig a bonyhádi Perczel-ház volt, a hol egyenást váltották fel Virág Benedek, Bajza, Vitkovic, nemzeti újjászületésünk mindmegannyi apostolai.

A nemzetet újjalakító eszmék nagy alakjainak társaságában növekedett (s fejlődött Perczel Miklós szelleme. Fogékony lelke itt szerete első benyomásait. Mint serdülő ifjú, Móricz és Sándor testvéreinek társaságában a fővárosba érkezett, hol Vörösmarty feltegyete alatt megkezdette egyetemi tanulmányait.

A reformtörvények, melyek a nemzeti szellem felébresztésével kulturánknak hatalmas lendületet adtak, lázba ejték az

egyetemi ifjúság szívét is. A Perczel fiuk jötték ellől a jó példával és az ifjúság gyűlési határozattal tette kötelezővé a köcsagok kalpag és a diszmagyar öltöny viselését.

A nemzeti öntudat eme erőlyes megnyilatkozását nem jó szemmel nézték az antisták. A mozgalom szervezői ellen azért vizsgálatot rendeltek el. Horváth Mihály királyi biztos volt a nyomozással megbízva. Hosszas vizsgálat után elszedte a süvegeket s az ifjak társulatát felszaltta. Miután azonban a társulat titokban újra szervezkedett, a vezetőkert sorba csapták ki. Név szerint Somssich Pál, Kárász Istvánt s Puttyáni bárót stb.

A társulat szétrobbantása után Miklós testvérei, Móricz és Sándor, a hadsereg kötelekébe léptek s mint pantanyus kadétkok Pesten állomásoztak.

Móricz itt esakhamar kintt gyors fel fogása s szervező katonai talentuma miatt, a miért is Radezky őt tréfasan második Napoleonnak nevezte el. A hadseregtől azonban Móricznak nemsokára meg kellett válni.

Egy vesszőzés alkalmával ugyanis anynyira megsajnálta a véberbuort katonát, hogy nem ütött rea. Ez engedelmessége miatt kaplárja a botjával ránuzott egyet. Móricz hírtelen kardot rántott s e tette miatt a hadsereget ott kellett hagynia.

A két testvér hazavert Bonyhádra s 1831-ben Móriczot Tolnavármegye, 1832-ben pedig Miklóst Baranyavármegye vizenőtársinokká választotta. Móricz nemsokára főszolgabíró lett, Miklós pedig szolgabíró. E hivatalaikól később megváltak.

A 39-40-es években kezdődött Tolnában a Bubinszky-féle pecsovics világ, Vay, a kir. bizto., kierőszakolta, hogy a megye kormánypárti képviselőket küldjön a diétára. Miklós testvéreivel együtt a ra-

dikal-reformerek sorába tartozott. Az ellenzékkel együtt a vármegye házat ostrom alá vették és a pecsovicsokat székkergeték. A kormány ekkor igaztas vádjá miatt lázítási perbe fogatta, de a vármegye fényes elégtételt adott neki, Döry Gábor és Perczel István kormánypárti követeket viszhazivta s helyettük Bezzerdy Istvánt és Perczel Miklóst küldtöte föl ellenzéki megbízással a diétára.

Ezután részt vett minden agitációban, ostromolván a rendi alkotmány avult szücsait s lazás lelkesedéssel szította a reformszmek tüzét. Mint valóságos politikai commis voyageur sorba járta Győr, Pest, Baranya, Tolna, Székesfehérvár törvényhátsági gyűléseit s a nemzeti haladás uttörője, a reformszmek fanatikus szövívője volt.

Midőn 1848. február havában Párisban az utcák köveiből emelt torlaszokat a forradalom, hazánkban is szervezkdni kezdett az elégtelenség s a szabadság eszméjének lázától megittasulva, nyiltan kezdte követelni alkotmányos jogaink helyreállítását.

A központi bizottság, melynek élén Bathányi és Kossuth állottak, márcz. 19-én kibocsátotta rendeletét, hogy a vidékeken kezdjék meg a katonaság toborzását. Perczel Miklós rögtön Pécsre sietett, a letépett fekete-sárga lobogók helyett kitűzte a középületekre a nemzeti s.űn zászlót. Egyuttal összehívta a népgyűlést és Pécs piaczan proklamálta a jobbságság felszabadítását.

Baranyavármegye törvényhatósága rögtön gyűlést tartott, megvonta Somssich Páltól és Seitovszkytól a mandátumot s megválasztotta helyettük Perczel Miklóst és Majthényi Józsefet.

Miklós rögtön elkezdette Baranyavár megyében a honvédeket toborzani s csakhamar 160 újoncot szedett össze. — Ez

időben történt, hogy Josipovichnak, a jelenlegi horvát miniszternek apját, — ki abban az időben turópolyai gróf volt — a fellázított tömeg tüdőzőbe vette. Perczel újonczával azonnal segélyre akart sietni s szándékát közölte Bathányival. A magyar miniszterelnök a kalandos kísérletet nem találta czélhoz vezetőknek s megbízta Perczelt, hogy a toborzást folytassa.

Ekkor alakította a 7. honvédszázalóaljat, melynek őrnagyává neveztek ki. Tolnamegye kölesdi kerletre ez időközben képviselővé választotta, ugyancsak testvére, Móricz, pedig Pozsonyban nyert mandátumot. A felkelés szervezése azonban anynyira elfoglalta őket, hogy az országgyűlésben nem jelenhettek. A toborzást újonczokkal Moga hadtestéhez csatlakoztak s Jelasich ellen indultak. A pakozdi csata előtt részt vett a sukorói haditanácsban, melyben az útközben elfogadást sürgette. Moga erőly visszavonulni akart s miután leszáváltak, oly dűbbe jött, hogy kardjával a tanácsasztalt kezdte vagdálni. Miklós a jobbszárnyat vezette, testvére, Móricz, azonban az útközben nem vett tényleges részt, mert az volt a feladata, hogy a bán a balszárnyat meg ne kerülhesse.

A fényes győzelem után Moga nem győzte bámulni a magyar csapatok magatartását. A hadsör élén lovagolt s elismerését a következő szavakkban fejezte ki: „Ich ziehe meinen Hut vor der Ungarischen Tapferkeit!“ Kalapat emelek a magyar vitézség előtt.)

A győzelem dicsőségében a legnagyobb része volt Miklósnak, az ő tolnai zászlóaljával. Azokkal az újonczokkal, a kiket szeptember elején toborzott, a kik 18-án kaptak csak puskát s ugyanazon hó 29-én már győzelmes csatát vívtak.

Perczel Miklós érdemeit maga Moga elismerte, mert Móricz testvérehez Andrassy

dónal vagy helyettesénél levény mellett benyújtható.

Aj felebbezés a kivetett adónak behajtását rendszerint nem gátolja.

Az adóköteles fél a felszámolási bizottságnak határozatát akkor felebbezheti, ha a felszámolási bizottság az adókövető bizottság által megállapított adót felemelte, vagy az adót a múlt évnél nagyobb összegben állapította meg, avagy ha az adó az adóköteles félre a kivetés évében első ízben rovatolt ki.

Felebbezés a felszámolási bizottság határozatának kézbesítésétől számított 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatóságnál adandó be a fellebbezőnek a pénzügyi igazgatási bíróság ítéle. A felebbezésnek rendszerint halasztó hatálya nincs. (1889. XXVIII. t.-cz. 16. §-a.)

4. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adóját, valamint a bányaadót szintén az adókövető bizottságok vetik ki. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója alá eső jövedelmek az 1890. évi március 15-31. közötti időben vallandók be a felebbezési határidőkre, valamint a felebbezési hatóságokra nézve ugyanaz áll, a mi fentebb a III. oszt. keresetadóra nézve mondott.

Itt még csak az igazgyűlést meg, hogy egy napon, valamint a bányaadónak kivételese évről-évre történik az adóévet megelőző 3 évi üzleteredmény átlaga alapján és hogy a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek igazgatói vagy ügyvezetői a jövedelem-bevallásuk a részvények utáni osztalékok, illetőleg kamatok felosztására és kifizetésére vonatkozó közgyűlési határozatnak szabályszerűen hitelesített kivonatát s a vállalat jövedelmi mérlegét (nyereség- és veszteségszámláját) is csatolni tartoznak. Ha a jövedelemmerlegben más községekben levő előfizetések jövedelmei is befoglalhatók, melyek az 1875. évi XXIV. t.-cz. 9. §-a szerint külön adózatandók meg, e körülmény a főközletre eső jövedelmek kitüntetésé mellett a vállomanyi iven megjelözendő.

A bányaadónál a műtulajdonosa vagy a bányatörvény szerint a mű vezetésére jogosított vagy meghatalmazottjaik valamennyit adni s ehhez az adóévet megelőző 3 évi, a mennyiben pedig az illető mű annyi éven át még tenné nem állna, az annak megkezdésétől számított időre készített mérlegét szintén csatolni tartozik.

A bevallásokat külön kell tenni: a) minden oly műről, mely vasat vagy kőszént termel; b) minden oly műről, mely egyéb ásványok termelésével és feldolgozásával foglalkozik;

c) az önálló segédvadásokról. Megengedtetik azonban, hogy egy és ugyanazon vállalkozónak — legyen az magánszemély vagy társulat — fentemlített a), b) és c) alatti egy-egy csoportbeli és egy bányakapitányság kerületében fekvő összes egész műveinek bevételét és kiadásait a tiszta jövedelem meghatározása céljából összesítesse.

Az adóterhet képező jövedelem eltitkolásának vagy hamis bevallásának büntetése ugyan a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójánál, mint a bányaadónál ugyanaz, mely felebb a III. oszt. keresetadóra nézve előadott.

5. A IV. oszt. keresetadó — mely alá az állandó fizetés, nyug-, kegy- vagy tisztelődíjat húzó állami, törvényhatósági, közalapítványi, közügyi, egyházi, társulati és magánintézetek, tisztviselők, hivatalnokok, közegek, nyug- vagy kegydíjat húzó öregek, állandó alkalmazásban levő üzletrésztelők, felügyelők, kezelők, könyvvizsgálók, pénztárnokok s általában a 40 forintnál több havidíjat húzó segédek, segédmunkások, állandó fizetést húzó lelkészek, tanárok, tanítók, nevelők, írók, művészek végre

a hivatszolgák tartoznak, — továbbá a tőkekamat és járadékadó, végre a hadmentességi díjat a kir. pénzügyigazgatóságok vetik ki.

Állandó fizetésből eredő keresményét — az alább említtendők kivételével — mindenki bevallani tartozik, azonkívül a föltételek igazgatóság, eljárásióság, pénztár, föld-birtokos vagy üzlettulajdonos, a kőtől, vagy a meyltől az adóköteles fizetését buzta, szintén kötelezhető arra, hogy az ügykörében állandó fizetés mellett alkalmazott egyének név- és fizetés-jegyzékét az adókövető hatóságnak nyújtsa be.

Az állandó fizetés a folyó évi állapot szerint veendő fel; ha azonban az a folyó évről megállapítható nem volna, az előző évi állapot szerint vetetik ki a keresetadó.

A vallomások beadásának ideje, helye és egyéb kellekai tekintetében a III. oszt. keresetadóra nézve közzétett szabályok tartandók szem előtt.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek tisztviselői vallomást nem adnak; ezeknek illetményeit az illető vállalatok és egyletek kötelesek bevallani, a kivetett keresetadót tőlük beszédni és az állampénztárra beszolgáltatni.

Tisztek, tisztviselők és hivatalnokok, kik fizetésüket állami vagy államkezelés alatt álló közalapítványi pénztárból húzzák, vallomást adni kötelesek; ezen adókötelesek keresetadóját a pénzügyi hatóság szabja ki és havi levonások útján a közpénztár szedi be.

Tőkekamat- és járadékadó tárgyat képezi mindazon vagyon, mely a föld, ház- és keresetadó, valamint a nyilvános számadásra kötelezett társulatok és egyletek adója által közvetve vagy közvetlenül nem érintetik; képezik jelesül: mindazon kamatok, osztalékok és jutalékok, melyeket az ország valamely lakosa (egyén vagy erkölcsi személy) a következő jövedelemforrásokból, ugymint:

- 1. bel- vagy külföldről folyó életjára dekóból, özvegyi ellátásból vagy rokonsági évjáradékból;
- 2. kézi- vagy jelzáloggal biztosított vagy egyszerű adósevelekre, váltókra vagy bármilyen kötvényekre, bel- vagy külföldön kölcson adott, továbbá hitbizományi, családi és alapítványi tőkékből;
- 3. belföldi földbirtokkal összekötött, a földadó tárgyát nem képező dologi jogviszonyokból;
- 4. külföldön fekvő föld- vagy házbirtokból, ipari, kereskedelmi s bármily nevezet alatt értendő külföldi részvényekből;
- 5. az állam vagy
- 6. törvényhatóságok által kibocsátott s külön törvények által adómentesség kedvezményében nem részesített kötvényekből huz; végre
- 7. a hitelüzlettel foglalkozó s alap-szabályaik értelmében pénzbetétek átvételre jogosított pénzügyintézeteknél, továbbá takarékpénztáraknál és mindazon intézeteknél melyek takarékpénztári üzlet van összekötve, utalványok, betéti könyvek és egyéb betéti okmányok vagy folyó számla mellett gyűmlöcsözést végett elhelyezett tőkékből folyó jövedelem.

A tőkekamat- és járadékadó alá eső jövedelmet az azt élvező egyén vagy erkölcsi személy vagy annak törvényes képviselője 1890. évi január 15-ig bevallani köteles, kivételt képeznek:

- a) a fentebb említt magyar államkötvények;
- b) az adómentességben nem részesített elsőbbségi kötvények kamatai;
- c) nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek által felvett és jelzáloggal biztosított tőkekamatai.

Az ezen kamatok után járó tőkekamatadót és pedig az a) alattiak után a kifizető állami pénztár, a), b) és c) alattiak után a kamatok kifizető társulat az érdemeinek elismeréséről Görgeyvel együtt kaptak meg a nagy érdemkeresztet. Maga Mészáros tüzte föl a mellére a jelvényt e szavakkal:

Politikai ellenemnek, vitéz bajtársamnak!!

Miklós a kis érdemkeresztet kaptá s a lezredesi ranggal együtt folytatta testvérel a délmagyarországi parítkázást. Gárdájával az első volt szent Tamás sánczain s Bathányi Kazimír kormánybiztos Péter varádra küldte várparancsnoknak. Inne ment át hasonló minőségben Arandra s a temesvári csata után Möriceczal, Házmánal, Loeczival Vidinbe menekült s később az emigrációval együtt belebétezték Kiutahába. Az osztrák kormány mindent elkövetett, hogy a menekültek kére kerithesse. De a porta inkább kész volt fegyverrel kezében megvédeni a vendégjogot, semhogy az emigránsok bizalmával visszalélt volna. Nemesak menhelyet adott nekik, hanem fényesen gondoskodott ellátásukról is. A maga hadsergét nem tudta fizetni, de b magyar menekülteknek tekintélyes összeget bocsátott havonként rendelkezésükre. A török kormány kegydíjából Miklós ezer forintot rakott félre.

A hatalanság keserű kényerét szerető hitvesének hősies önfeláldozása édosított meg. Elindult a hosszú, bizonytalan utra, dacolva a sarkában öálkódó veszélyrel, hogy felkeresse férjét az elhagyatottságban s megoszssa vele a nélkülözés, a nyomor sanynarságait. Kétezer forintot vitt magával az utra s a félrerakott kegydíjjal együtt 3000 frt tökével indult Perzel Miklós új életet kezdeni az új világba.

A Egyesült-Államok kormányá a Dar

*) Kossuth 1000 frtot, Mészáros 900, Bem, Perzel, Kmetti 600 frtot kaptak havonként kegydíj gyanánt.

illető kamatélvezőnek rovársága vonja le s az illető kir. adóhivatalba szolgáltatja be.

A pénzügyintézeteknél elhelyezett felebb 7. alatt említt tőkékből folyó jövedelmet, ezen tőkék birtokosai szintén nem tartoznak adó alá bevallani. Ellenben a pénzügyintézetek kötelesek ezen kamatjövdelem összegét és pedig:

- a) a kifizetett kamatok összegét évenyedenként, minden év március, június, szeptember és december havának utolsó napján;
- b) a tőkésített kamatok összegét fél-évenként, minden év január és július havának utolsó napján a kir. adóhivatalnak kimutatni és az ezen kamatok után járó adó egyidejűleg beszoolgáltatni; jogosítva vannak azonban arra, hogy ezen adót a kifizetett vagy a tőkéhez irt kamatokból visszatarthassák.

Ugy a IV. osztály keresetadónál, mint a tőke kamatadónál a kincstár megrovidítést célzó cselekvények, az adó tárgy eltitkolásának vagy valótlan bmondásnak bírsága 1-8 anyyi, mint az összeg, melylyel a kincstár megköszöntött. Karósszegnek vétetik azon összeg, melyet a közadó kivetésére a törvény által illetékesnek ismert közegek jogérvényesen megállapítottak. Ha ezen összeg nem tudatik, a bírság 1-500 frt.

(Folytatása következik.)

Az italméresi jog kezelése Pécssett.

Melynélfogva Pécs szab. kir. város törvényhatósági bizottsága f. é. 132/12334. számú határozatával megalkotott kezelő bizottság részéről ezennel köz tudomásra hozatik, hogy az 1888-ik évi 35-ik törvények végrehajtása tárgyában f. é. 33450. számú pénzügyi miniszteri rendelettel kibocsátott utasítás 131-ik §-a értelmében, a m. kir. államkincstártól a kizárólagos italméresi jognak 1890 1-ik évi január 1-től 1892-ik évi december 31-ikéig terjedő három egymás utáni év alatt leendő gyakorlata, a Nagym. m. kir. bényzügyminiszterium f. é. 74228. számú rendelete alapján feltétlen joghatálylyal megkötött szerződés szerint a város közönség részére haszonbérbe vétetvén, ezen jog kezelésé érdemében a mai alulírt napon tartott ülésben a következők állapították meg, u. m.

1-ször. Mindazok, kik a város egész bel és külterületén — tehát beleértve a Bányatepelt és Ráczvárost is — szesz italoknál a hivatozott utasítás 2. pontja szerinti kimérésével, s ugyanannak 3. pontja szerinti kis mértékben való elarusításával már foglalkoznak, a mennyiben ezen vállalatuk jövő évi január hó 1-től kezdve tovább folytatni kívánják, — tartoznak ez iránti engedély kiadásá végett f. é. november hó 30-ig, a hivatalos órak alatt, a városi közigazgatási irodai helyiségben szóval vagy írásban jelentkezni s üzleti helyiségüket bejelenteni.

Azok, kik már tényleg foglalkoznak ezen üzlettel, kérelmök ügyben hozott határozott üzletüket akadálytalanul folytathatják; azok azonban, kik csak a jövőben kívánják ily üzlettel foglalkozni, üzletüket csak is a bejelentésre hozott hatóságai engedély kézhez vétele után nyithatják meg.

A bejelentés elmulasztása s ennélkül való üzletnyitás jövedéki kihágást képez. Ezen bejelentési kötelezettség nem terjed ki oly bejegyzett czégl kereskedőkre, úgy továbbá czukraszokra, kávé sokra, szőlőtulajdonos bortermelőkre, kik szesz italoknál kis mértékben elarusításával az utasítás 131. §-a V-ik szakasza szerinti foglalkoznak, miután az ily üzlet tulajdonosok a nagym. m. kir. pénzügyi miniszterium részéről f. évi 45214. szám alatt már kibocsátva volt hirdmény sze-

danellaknál vette hajójára az emigránsokat s két rajnba szállítá őket Amerikába. Möricecz, neje betegesége miatt, Brunnában elmaradt, Miklós azonban nejevel Newyorkba érkezett.

Ha Egyesült Államok vendégserete négy hónapig tartotta az emigránsokat az első vendéglobben Miklós itt foglalkozás után látott a mástól évig a francia és a német nyelvek tanításával kereste kényerét. Az angol nyelvet teljesen elsajátítván, a nyugoti tartományokba költözött s Jova státusban telepedett meg. A megtakarított háromezer forintot 40 acre földet vásárolt s kis házaszkát épített. Az elkönyeztetett urfi, a kit még az iskolába is hintón hordtak, saját kezével tisztította lovait, szántotta a följét s építette hajlékát. Cselédet fogadni nem tudott, azért teljesen a maga munkaejére volt utalva.

Midőn 6 krími hadjárat híre eljutott Amerikába, az emigránsok vérmes reményeket tüzték a hadjárat eredményéire. Erősen bíztak a leigázott nemzet felamadásában s szabadságharcunk folytatásában. Tódultak baba az új világból, hogy közel legyenek az események fészékéhez s a legelső pillanatban segélyre siethessenek a bilincses tőrőlöz nemzeti mozgalmnak. Perzel Miklós is potom aron adta el farmját s nejevel együtt Európába indult, a hol Jersey szigetén kötöttek ki. Ez a kis státus, melyet Angliában csupán a perzonálisnak kapcsa köt össze, adott menhelyet akkor Európa összes politikai menekülteinek. Számszerint mintegy hetvenen voltak. A magyar emigránsok közül állandóan ott tartózkodott Perzel Möricecz, Teleki Sándor gróf ezredes, Thaly Zsigmond, Orbán Balázs.

Miklós reményei négy évig táplálkoztak a politikai helyzet feszültségéből, míg évrre az 59-iki hadjárat váratlan erővel tört

rint, a bejelentést folyó évi október hó 1-éig közvetlenül a helybeli tek. m. kir. pénzügyigazgatóságnál tartoztak megtenni, s az ilyen új fizetekre nézve a bejelentés jövőre is ott teljesítendő.

2-ször. Szeszes italok kimérésére engedélyt nyertek, tartoznak a terütkre alulírt kezelő bizottság által üzletlik mérve szorint kivetendő engedély díjat a város pénztára javára fizetni, mely az engedély kiadásánál vagy egyszerre, avagy ha az illető vagyoni körülményei a részletfizetést indokolta teszik, két részletben, és pedig félútasítással előre lesz a városi pénztárral lefizetendő.

3-szor. Italméresi adó fizetésére kötelezlek a hivatozott törvény 4-ik §-ában elősorolt következő fizetek u. m.:

a) Az engedélyezett keresmárosok, vendéglősök, italméresok, s általában mindazok, kik bornak (bormustnak), gyűmlöcsök bornak, sörnek s bármely égetett szesz italoknál kimérésével, vagy e mellett kis mértékben való elarusításával is foglalkoznak.

b) Azon sör és szeszfeldék vállalkozói, bor, sör és szesz kereskedők, kik a szóban lévő szesz italokat kis mértékben is arusítják.

c) Más kereskedők, szatócsok és mindazok, kik rendez üzletükön kívül, a fentemlített szesz italoknál kis mértékben való elarusításával is foglalkoznak.

d) Czukraszok, kávéosok és ha az előző pontok alá nem esnek, mindazok, kik bort, (bormustot), gyűmlöcsőt, sört, s bármely égetett szesz italokat csak poharanként iparszerűleg szolgáltathatnak ki.

e) Végül a bortermelők, kik saját termésű borainak kis mértékben való elarusításával szabályszerűleg foglalkoznak.

Az adóitételek a következők: Bor (bormust) minden hektoliterje után 3 frt.

Helyben termelt sör minden hektoliterje után 2 frt.

Külföldről vagy vidékről behozott sör minden hektoliterje után 2 frtnyi italméresi adón felül még két frtnyi engedély díj is szedetik.

A palinka-mérés kizárólagos jog alapján kezeltek jövőre is; azonban oly bejegyzett czégl any, flúszér és vegyes kereskedők, kik szilviorumnak, likőröknek, továbbá cognacnak, rumnak, araknak és szesznek kis mértékben elarusítására a m. kir. tek. pénzügyi igazgatóságtól engedélyt nyertek, avagy ezután nyeredemlyen az italméresi adót a törvény 17-ik §-a szerinti fizetik, ezen szesz italokat tetszés szerinti helyről, tehát szabadon szerzeszhetik be; de figyelmeztetnek, hogy ezen italok csak is akkor tekinthetők kis mértékben elarusítható italoknak, ha azok a literenként és lívegestől legalább 1 frtban van megállapítva.

Megjegyzetlik továbbá a bejegyzett czégl kereskedőkre nézve, hogy azok, kik közlők honi es-mege és külföldi boroknak elarusítására engedélyt nyertek, kis mértékben elarusítható honi esmege bornak csupán azon bor tekinthető, melynek ára literenként legalább 60 krban van megszabva, s ebben az árban a palack értéke is befoglalatik, mely azonban literenként 10 kr meg nem haladhat.

Külföldi borok alatt csupán a vámentületen (tehát Ausztrian) kívül termelt borok értendőek.

Az italméresi adó a városi fogyasztási adóhivatalban fizetendő.

Az italméresi adó az adókötelezettek által — amennyiben ennek befizetésére nézve külön egyezség létre nem jön, — a fogyasztási adóhivatalban előre fizetendő be.

4-szer. A helybeli bortermelők és a borkereskedelem érdekében ezennel kijel-

ki. Az emigránsok siettek Olaszországba s rögtön szervezték a magyar légít. Miklós nem nagyon bizott abban, hogy a hadjárat eredményei hazánk sorsán bármit is lendítenének. Midőn azonban Anglia Franciaországgal egyetértve, jegyzékben tilták, hogy Magyarországot a nagy német szövetség részének tekintés, reményei éledni kezdtek és sietett Turinba, hogy a magyar légít kötelebbe lépjen. Alig hogy megérkezett, megkötötték a vila frankai békét, mely egy újabb csalódással tette őt gazdagabbá. Rögtön utnak indult és nejevel együtt visszatért Amerikába gazdálkodni. Midőn azonban a déli és északi státusok között kitört az euberi jogok nagy harca, a rabzolgaság eltörlésének kérdése miatt. Miklóst Jova állam ezredessé választotta s két ezred szervezésével és vezetésével bizta meg. Két évig kitűzött díszességé kitűzdelmet, míg a skortuban ágyba nem döntötte. A béke megkötése után Newyorkban telepedett meg, hol baranyamegyei borokkal kereskedett.

Az alkotmányos élet kezdetével sietett hazájába visszatérni s a felelős magyar kormány 1868-ban Baranyavarmegye főispánjává nevezette ki. Majdnem húsz évig viselte hivatalát kitartó munkássággal és pártatlan ügybuzgalommal. Baratságság mo dora, szives bánásmódja miatt a megyében közzszeretben állott. Klazikus műveltség, széles látókör, szilárd elhűvés és puritan egyszerűség jellemzi az ősz politikust. Azok közé a jellemek közé tartozik, a kiknek eleme a küzdelem s a kiknek nem csak eszmei vannak, hanem azokért lelkesedni is tudnak. Az egész alak maga a megkövesült demokrácia.

Egy nagy hibája volt csupán. A politikai vélemény szabadságnak föltétlen tisztelője volt. Nem tudott kortesfőispán lenni. Ez okozta méltatlan bukását. Midőn 1887-

lentetik, miként a bor és must 50 literen felüli mennyiségben a szabad forgalom tárgyát képezi.

Ezen kivétel az égetett szesz folyadékokra s a sörre ki nem terjed.

5-ször. A kimérendő és kis mértékben elarusítható italoknak jóknak, az egészségére ártalmatlannak kell lenniük és a kimérésnél a törvényes mértékbe szálnaladó.

6-szor. A hivatozott törvény büntető határozományai a következők, u. m.:

A ki engedély nélkül szesz italokat kimér vagy kicsiben elarusít; A ki elmulasztja bejelenteni, ha valalatának jellege változik, vagy pedig üzletét előleges engedély nélkül más helyiségre teszi át;

Az adó alól általa elvont adóköteles czikkok után járó italméresi adó 10-20-szoros összegének megfizetésén fölül, mely 25 frtnál kisebb nem lehet, 1-100 frtj terjedő pénzbüntetéssel fenytetik.

A többi büntető rendelkezések a hivatozott törvényekik 58-64. §-ában foglalvák, melyekre a figyelem felhivatik.

Pécssett, 1889. évi november hó 11-ik napján tartott bizottsági ülésből.

A kezelő bizottság nevében: Aldinger János kir. tanácsos polgármester.

Különfélék.

— Knevezés. Öfelsége a király Horváth Ede zala-egerszegi járásbírósig albiró a stúneji járásbírósighoz járásbíróvá nevezte ki. A kinevezést városunk előnyben ismert alakja volt. Jogi tanulmányait is Pécssett végezte s mint aljegyző a pécsi járásbírósignál kezdte meg hivataloskodását.

— Percel Miklós Pécssett. Pécs szab. kir. város országgyűlési képviselője szombaton érkezett városunkba, hogy ígértéhez képest beszámoló beszédét megtartsa. A vasuti állomáson a pécsi Percel-part bizottsága fogadta az ősz férfit, kire igen kellemesen hatott a rokonszenves fogadtatás. Masnap, vasárnap délelőtt a „Hattyú” nagy termében szép számú közönség jelenlétében elmondotta beszámoló beszédét, melyet lapunk mellékletben egész terjedelmében közlünk. A hallgatóság többször zajosn megjelönte Perzelt. A nagy tapaszlatu jeles férfit beszédében rendkívül sok igazság és őszinteség van. A jelenlegi helyzetet hitebben festeni aligha lehet. Mi csak azt sajnáljuk, hogy nem lép Percel a függetlenség és 48-as pártba, hol kitűnő tehetségét s politikai erjét a lány jobban érvényesíthetné, mint jelenleg a partonkivűliség keretében. Deiben Förster Bela vendége volt. Este pedig fényes baunket rendeztek a tiszteleére a „Vademeter”-ben, hol az első pohárköszöntőt Fürster Béla, a Percel-part élöke mondotta, éltetvén Perzelt Miklóst Pécs szab. kir. város országgyűlési képviselőjé, mire Percel igazi kézzelozással s szónoki tüzzel válaszolt. Beszédében szolt a politikai helyzetéről, a pártok hibáiról, a városokban divó rossz szokasokról, a politikában is mindig haszonhajhász kapzsisagokról. Beszédé végén a tisztviselőkül is megemlékezett s neheztelesen adott kifejezést a fölött, hogy noha mindig szives viszonyban volt velük, most oly tavol tartják magukat, ez azonban szerinte mit sem vonhat le a társas vacsora fényéből, hol Pécs polgárságának színe-java megjelent. Utána Erreth János cuelte poharat Perzelre, a Percel a jelenlévő Zsinkó kanonok, a közzzeretben álló „Pista-bácsi”-t köszöntötte föl, ki viszont Perzelt éltette. Pleininger Ferenc a helyi sajtót köszöntötte föl, mire Feiler válaszolt.

— Knevezés. Öfelsége a király Horváth Ede zala-egerszegi járásbírósig albiró a stúneji járásbírósighoz járásbíróvá nevezte ki. A kinevezést városunk előnyben ismert alakja volt. Jogi tanulmányait is Pécssett végezte s mint aljegyző a pécsi járásbírósignál kezdte meg hivataloskodását.

— Percel Miklós Pécssett. Pécs szab. kir. város országgyűlési képviselője szombaton érkezett városunkba, hogy ígértéhez képest beszámoló beszédét megtartsa. A vasuti állomáson a pécsi Percel-part bizottsága fogadta az ősz férfit, kire igen kellemesen hatott a rokonszenves fogadtatás. Masnap, vasárnap délelőtt a „Hattyú” nagy termében szép számú közönség jelenlétében elmondotta beszámoló beszédét, melyet lapunk mellékletben egész terjedelmében közlünk. A hallgatóság többször zajosn megjelönte Perzelt. A nagy tapaszlatu jeles férfit beszédében rendkívül sok igazság és őszinteség van. A jelenlegi helyzetet hitebben festeni aligha lehet. Mi csak azt sajnáljuk, hogy nem lép Percel a függetlenség és 48-as pártba, hol kitűnő tehetségét s politikai erjét a lány jobban érvényesíthetné, mint jelenleg a partonkivűliség keretében. Deiben Förster Bela vendége volt. Este pedig fényes baunket rendeztek a tiszteleére a „Vademeter”-ben, hol az első pohárköszöntőt Fürster Béla, a Percel-part élöke mondotta, éltetvén Perzelt Miklóst Pécs szab. kir. város országgyűlési képviselőjé, mire Percel igazi kézzelozással s szónoki tüzzel válaszolt. Beszédében szolt a politikai helyzetéről, a pártok hibáiról, a városokban divó rossz szokasokról, a politikában is mindig haszonhajhász kapzsisagokról. Beszédé végén a tisztviselőkül is megemlékezett s neheztelesen adott kifejezést a fölött, hogy noha mindig szives viszonyban volt velük, most oly tavol tartják magukat, ez azonban szerinte mit sem vonhat le a társas vacsora fényéből, hol Pécs polgárságának színe-java megjelent. Utána Erreth János cuelte poharat Perzelre, a Percel a jelenlévő Zsinkó kanonok, a közzzeretben álló „Pista-bácsi”-t köszöntötte föl, ki viszont Perzelt éltette. Pleininger Ferenc a helyi sajtót köszöntötte föl, mire Feiler válaszolt.

— Knevezés. Öfelsége a király Horváth Ede zala-egerszegi járásbírósig albiró a stúneji járásbírósighoz járásbíróvá nevezte ki. A kinevezést városunk előnyben ismert alakja volt. Jogi tanulmányait is Pécssett végezte s mint aljegyző a pécsi járásbírósignál kezdte meg hivataloskodását.

— Percel Miklós Pécssett. Pécs szab. kir. város országgyűlési képviselője szombaton érkezett városunkba, hogy ígértéhez képest beszámoló beszédét megtartsa. A vasuti állomáson a pécsi Percel-part bizottsága fogadta az ősz férfit, kire igen kellemesen hatott a rokonszenves fogadtatás. Masnap, vasárnap délelőtt a „Hattyú” nagy termében szép számú közönség jelenlétében elmondotta beszámoló beszédét, melyet lapunk mellékletben egész terjedelmében közlünk. A hallgatóság többször zajosn megjelönte Perzelt. A nagy tapaszlatu jeles férfit beszédében rendkívül sok igazság és őszinteség van. A jelenlegi helyzetet hitebben festeni aligha lehet. Mi csak azt sajnáljuk, hogy nem lép Percel a függetlenség és 48-as pártba, hol kitűnő tehetségét s politikai erjét a lány jobban érvényesíthetné, mint jelenleg a partonkivűliség keretében. Deiben Förster Bela vendége volt. Este pedig fényes baunket rendeztek a tiszteleére a „Vademeter”-ben, hol az első pohárköszöntőt Fürster Béla, a Percel-part élöke mondotta, éltetvén Perzelt Miklóst Pécs szab. kir. város országgyűlési képviselőjé, mire Percel igazi kézzelozással s szónoki tüzzel válaszolt. Beszédében szolt a politikai helyzetéről, a pártok hibáiról, a városokban divó rossz szokasokról, a politikában is mindig haszonhajhász kapzsisagokról. Beszédé végén a tisztviselőkül is megemlékezett s neheztelesen adott kifejezést a fölött, hogy noha mindig szives viszonyban volt velük, most oly tavol tartják magukat, ez azonban szerinte mit sem vonhat le a társas vacsora fényéből, hol Pécs polgárságának színe-java megjelent. Utána Erreth János cuelte poharat Perzelre, a Percel a jelenlévő Zsinkó kanonok, a közzzeretben álló „Pista-bácsi”-t köszöntötte föl, ki viszont Perzelt éltette. Pleininger Ferenc a helyi sajtót köszöntötte föl, mire Feiler válaszolt.

— Knevezés. Öfelsége a király Horváth Ede zala-egerszegi járásbírósig albiró a stúneji járásbírósighoz járásbíróvá nevezte ki. A kinevezést városunk előnyben ismert alakja volt. Jogi tanulmányait is Pécssett végezte s mint aljegyző a pécsi járásbírósignál kezdte meg hivataloskodását.

— Percel Miklós Pécssett. Pécs szab. kir. város országgyűlési képviselője szombaton érkezett városunkba, hogy ígértéhez képest beszámoló beszédét megtartsa. A vasuti állomáson a pécsi Percel-part bizottsága fogadta az ősz férfit, kire igen kellemesen hatott a rokonszenves fogadtatás. Masnap, vasárnap délelőtt a „Hattyú” nagy termében szép számú közönség jelenlétében elmondotta beszámoló beszédét, melyet lapunk mellékletben egész terjedelmében közlünk. A hallgatóság többször zajosn megjelönte Perzelt. A nagy tapaszlatu jeles férfit beszédében rendkívül sok igazság és őszinteség van. A jelenlegi helyzetet hitebben festeni aligha lehet. Mi csak azt sajnáljuk, hogy nem lép Percel a függetlenség és 48-as pártba, hol kitűnő tehetségét s politikai erjét a lány jobban érvényesíthetné, mint jelenleg a partonkivűliség keretében. Deiben Förster Bela vendége volt. Este pedig fényes baunket rendeztek a tiszteleére a „Vademeter”-ben, hol az első pohárköszöntőt Fürster Béla, a Percel-part élöke mondotta, éltetvén Perzelt Miklóst Pécs szab. kir. város országgyűlési képviselőjé, mire Percel igazi kézzelozással s szónoki tüzzel válaszolt. Beszédében szolt a politikai helyzetéről, a pártok hibáiról, a városokban divó rossz szokasokról, a politikában is mindig haszonhajhász kapzsisagokról. Beszédé végén a tisztviselőkül is megemlékezett s neheztelesen adott kifejezést a fölött, hogy noha mindig szives viszonyban volt velük, most oly tavol tartják magukat, ez azonban szerinte mit sem vonhat le a társas vacsora fényéből, hol Pécs polgárságának színe-java megjelent. Utána Erreth János cuelte poharat Perzelre, a Percel a jelenlévő Zsinkó kanonok, a közzzeretben álló „Pista-bácsi”-t köszöntötte föl, ki viszont Perzelt éltette. Pleininger Ferenc a helyi sajtót köszöntötte föl, mire Feiler válaszolt.

— Knevezés. Öfelsége a király Horváth Ede zala-egerszegi járásbírósig albiró a stúneji járásbírósighoz járásbíróvá nevezte ki. A kinevezést városunk előnyben ismert alakja volt. Jogi tanulmányait is Pécssett végezte s mint aljegyző a pécsi járásbírósignál kezdte meg hivataloskodását.

— Percel Miklós Pécssett. Pécs szab. kir. város országgyűlési képvis

— A „Pécsi szőlősgazdák egyesülete” által f. hó 17-dikére összehívott közgyűlés a megjelent tagok elégtelen száma miatt megterhelhető volt. Miért is f. hó 24-dikére az egyesület tagjai újból összehívhatók a megjelent tagok érvényes határozatát hoznak. A közgyűlés a városba közgyűlési termében d. u. fél 4 órakor tartatik. Tártyák: 1. Évi jelentés. 2. A számvizsgáló bizottság jelentése. 3. Tiszttal. 4. Indítványok.

— Az alsóf. keresk. és ipariskolai bizottságot Rath Mátyas a keresk. és ipariskola bizottságának elnöke és Schneider iparostanoncz-iskolai igazgató s a munkakiállítás rendezőjének aláírásával az alábbi felhívás bocsátott ki: Igen tisztelt Iparos Ur! A nagymélt. vall. és közköztartási miniszter ur újabbán is szigorúan elrendelte, hogy a törvényes tanonczmunkakiállítás minden évben okvetlenül megtartandó s hogy e kiállításokban minden 2, 3 és 4 év óta tanuló iparosnak résztvenni kötele, ellenkező esetben pedig az iparosgazda vonandó felelősségre és sújtandó pénzbírsággal. Erre való tekintettel van szerencsénk a tiszt. Iparos urat felhívni, miszerint tartsa saját jó birneve és tisztelete érdekében is erkölcsi kötelezettségének, hogy tanonczait — a bizottsági határozat szerint legközelebb a husvétii ünnepek alatt rendezendő kiállításban való részvételre szorítsa, azoknak a kiállítandó tárgyakhoz megfelelő anyagot adjon, az elkészítésre alkalmas időt engedjen, a munkára pedig a legszigorubb ellenőrzést gyakorolja s azt annál inkább, miután a közönség az ilyen kiállítások után bizonyos mértékben mindig magára az iparosgazdák ügyességére és rendszeretereire is szokott következtetni. Es ma, midőn e haza minden polgára arra törekszik, hogy iparunk fejlesztéséért, versenyképességéért — a mi pedig csak akkor történhetik meg, ha a jövőben csak ily iparos ifjak foglalkéj a t. k. kiknek ismeretkőre és szakzszerű kiképzetése ugyanazon színvonalon áll, mint a külföldi iparosoké, tán fölösleges bővebben bizonyítani a tanoncz-munkakiállítások nagy horderejét, kiváló szükségességét és előnyeit; de máskülönbén is a mai viszonyok közt ez az egyedüli alkalom, a hol ellenőrzhető, mily előhaladást tettek az ifjak az általuk elsajátítandó iparágban, mily alkalmaztatást nyertek eddig a műhelyben s a jövőben mennyire válik belőlük értelmes, ügyes s nemes lélekkel bíró iparos s mennyire lesznek majd képesek a hazai ipar érdekében közreműködni. Es midőn e mellett még azon körülményre is utalunk, hogy az ily kiállítások által felkeltött nemes verseny csak a tanulók szakzerül, szellemi és erkölcsi fejlődésére gyakorol jótékony hatást, minek közvetlen hasznát tehát ismét az iparosgazdák élvezik, bizonyára nem csalatkozunk abbéli reményünkben, miként az iparos urak a maguk körében mindent el fognak követni, hogy a kitűzött cél elérhető, a siker biztos legyen, így egyuttal felmentvén minket azon kellemtelenség alul, hogy elmentik a kötelezettség feljelenését fogadtatásunk. Ezek után kérjük tájékozástul a következőket tudomásul venni: 1. Az iparostanulók munkakiállításában a 2, 3 és 4 év óta tanuló inasok kötelesek résztvenni, az 1 év óta tanuló pedig csak az esetben, ha az iparosgazda jónak látja. 2. E munkakiállításban külön csoportban segédek is vehetnek részt. 3. Az iparágba eső bármilyen tárgy, annak egy, vagy több részlete, vagy mintazata és rajza állítható ki. 4. A tárgyak lehetőleg természetesen anyagában készítenők el. 5. Az egyes kiállítandó tárgyak a legnagyobb gondal és csinnal készítenők el. 6. A kiállítandó tárgyat — minden segítség nélkül — maga az inas tartozik elkészíteni. 7. A kiállítandó tárgyak mulhatatlanul virág vasárnapján adandók be. 8. A kiállított tárgyak egy az Ipartestület és Ipariskolai Bizottság által választandó szakbizottság által fognak elbíráltatni. 9. A kiállítás illető mindennemű felvilágosítás Schneider István ipariskolai igazgatónál szerethető meg. 10. Az alábbi bejelentő nyilatkozat legkésőbb 2 hét alatt az illető ipariskolai igazgatóhoz kitöltve és aláírva visszaküldendő.

— **Reczitáció.** Strakosch Sándor, az országzserte ismert recitator, a pécsi szini konzervatorium egykori tanára, f. hó 26-án, azaz kedden szavalati előadást tart a „Hattyú”-ban. Ez volt előzetesen jelezve. Lapunk zárta előtt értesültünk, hogy az előadás bizonytalanul időre marad el.

— **Határozás.** Lang Hermann jómódú pécsi kereskedő, f. hó 20-án, életének 67. évében jobb létre szenderített. Hült hamvai 22-én tetettek nagy részvét mellett örök nyugalomra. Béke poraira!

— **Egy Dezső holnapi érdekes fölolvására** — melyet mint már említettük, II. Lajos bajor király kastélyairól, Párisról és Svájcra tart — fölolvjuk olvasóink figyelmét. A fölolvás a nöegylet (kert-utcai) nagytermében tartatik és délután 5 órakor veszi kezdetét. Jegyek 50 krajvával előre Hochrein J. és fia papirkereskedésében (Szechenyi tér) és a pénztárnál válthatók. A terem füve lesz.

— **Barbi Alice hangversenyének** — mely december 2-án tartatik meg — a műsora a következő: 1. Eonizettitől: Arie al dolce quidami. 2. Glucktól: Arie O del mio dolore; Jeschtól: Tu fai la superbella; Pacielától: Le Zingarella. (Az 1. és 2. számunk 18. százbéli olasz dalok.) 3. Schumanntól: Seit ich ihn gesehen. Er der Herrliche. Ich kann nicht fassen. Widmung. 4. Haydnától: Oft sagt die Mutter. Brahmtól: Vergebliches Ständchen. Chopin: Aime moi. — Jegyek előre válthatók Valentin könyvkereskedésében.

— **Fölolvás a színház javára.** V. Fintha Dénes pécsi rajztanár, ki a nagyim. kir. kultuszminiszter urnak 39415/887. számú körrendelete következtében, saját találmányát, t. i. stymographiai házilag kezelhető, olcsó és gyors nyomjelzési (előnyomási) módozatát, annak elterjedése végett az ország minden leányiskolájában s legutóbb a szerb kormány meghívása folytán a belgrádi állami iskolában is betanította, városunkban az építendő színház javára két előadást rendez. Ezen stymographiai házilag kezelhető előnyomás előnye a következők: 1-ször. E módozattal bárki is képes bármely gondolható legdisszebb rajzot, diszintmet, avagy monogramot alig néhány percz alatt mintává alakítani és vaszorra, selyemre, posztóra, sőt báronyára is, azt akárhány példányban többszörösíteni. 2-ször. Felette olcsóba kerül. Például egy 1 láb nagyságu mintalap, melyvel 10,000 példányt is lehet nyomjelzeni, alig kerül 10 krba, holott az eddig használt gyauekora chliché 15—20 frba kerültül. 3-ször. Az ezen tanszékkel való munkálás tökéletes, tiszta nyomat hagy hátra a szöveten. 4-ször. A nő — ennek ismerete által — egész életére megszabadul az előnyomtatás költségeitől. Lombfűrészelé-nél a többszörösítés ezen módozat által felette meg van könnyítve. Ezen egyszerű és könnyű kezelési előnyomási módozat célja, hogy az eddigi házon kívül készített előnyomás egészen háziva tétessék, e czél pedig könnyű kezelés, olcsóság és tökéletes eredmény által el van érve. Az előnyomás nem géppel, hanem háziszerekkel történik, melyek egy család elterése legfölebb 1 frt 60 krba kerülnek. V. Fintha Dénes két egymással összefüggő előadását a nöegyletű gyermekkert-lyeliségen tartja az első emeleti előadást december hó 3-án kedden, a második (gyakorlati) pedig december hó 4-én szerdán d. u. 5 órakor. Ugyanazon előadások alkalmával be lesz mutatva — illetve tanítva az ügyre való előzárjelzés egy — eddig nem ismert új találmány módozata, melyvel fél percz alatt bármilyen szép rajzot stb. maradólagól ügyre lehet festeni. Minden látogatót írónk és papirt hozhat az előadásra magával jegyezni. Belepti-díj egy-egy előadásra 60 kr, a két előadásra egyszerre valva 1 frt. Jegyek előre válthatók: Valentin Ottó, Domjan I., Engel Lajos, Hochrein és fia kereskedésében és az előadások alkalmával a pénztárnál. Fölhízetések közzétételét fogadtatnak és hirdapilag nyugtatattak. Ez előadások látogatását, úgy azok közbiztonságát, mint jótékony czélját tekintve melegen ajánljuk Pécs szab. kir. város közönségének. Az előadások alatt rögtönözve rajzolt levegtárgyak a hallgatók között kiosoroltatnak. Az előadásokon urak is vehetnek részt.

— **Isten áldja a tisztas ipart!** A „Pécsi Hírnap” írja a csütörtöki számban, hogy ezt a motó sehog sem egyeztetelhet össze a „Tót leány”-nyal. Hat biz' ezt mi sem tudjuk összeegyeztetni. De vannak emberek, a kiket a hüség, a fölhités vagy s a szereplési viselkedés nem hagy nyugodtan és ha illik hozzájuk, ha nem illik a szereplés — kilepnek a közönség elé. S valaminat a meddig akad koez, akad eb is, a mely rajta ragódik, azoképen, ameddig akad komédia, lesz úzó is Ha a balhaszínűeknek, a tanzelő medvének, a birkózó herculesnek van nézője, miért ne nézne meg a közönség a katólikus legényegylet silány komédiáját. A publikum olyan mint a nyáj, csak kolompolg legyen, elmegy az mindenhol. A kath. legényegylet jól kolompolt, volt is közönsége. Csak hogy természetesen azért van a saját, hogy az effle hobortokat ostorozza. Nagyon helyesen eszedekett az a bizonyos „ régi iparos”, a ki a „Veréb Jankó”-ban kifigurázta és alaposan legorombította a művészet merénylőt. Igen, keresen az iparos-legény magához való szórakozást; tartasauk tanzestélyt, dal-estélyt, de ne vágnak népsziművek előadásába. Kar, hogy nem tzték ki „Romeo és Juliá”-t előadásra, vagy „Bánk-bánt”-t? S a legszebb az a dologban, hogy a lapokban megjelent jóakaratu rovas, vörös posztó volt, a megvadult művészekre néve; mert a mint halljuk, ma megismételik a „Tót leány” előadását. Jól tessik, csak ismétlegessék, a meddig csak tetszik, akár itélet napjaj; így bizonyára lesz aldás a tisztas iparon. A „mü-kedv ölok” nagy rugaszkodásu nem is csudálkoznék egy cseppet sem, csak az egylet „szent lelkét” nem értjük, hogy nem tudják megszallni és fölvilágosítani ezeket „vasaló-és gyalu-művészek”-et, hogy: nem lndnak való a széna. Úgy látszik ők is bogarasak! S ezer csuda, hogy még nem íródott egy „fáriszék” czikk a lapokban megjelent közlemények czafolatul. Különbén a mi kesik, nem mulik. Varva-várjuk a „Gott-erhalte”-t — magyarul! Ó jóvel szent-letek!

— **A jegyző-választások Baranyában.** Több mint tíz éve van már alkalmunk figyelemmel kísérni a jegyző-választásokat meggyekben s a legtöbb esetben azt tapasztaltuk, hogy nem a nép választ, hanem egyesek választatnak. Tatuak-tetnek, választatnak nálunk a jegyzők, holott az volna a rendjén lévő, ha úgy választának őket. Egyik esetben a főszolgabíró ur akarja az irnokjait bedugni s fölhasználna a hivatalos hatalmat, egy kis basáskodással, egy kis pajtáskodással érvényre is juttatja akaratát s a választás szép és szent joga, a szabad választás gúzba kerül. Másutt meg a község, vagy a járás valamelyik előbbkelő, vagyonosabb, tehát befolyásos embere veszi a markába a gyeplőt s a kegyenzével behajtat az üre-

sedésben lévő körjegyzői lakba. Így áll a dolog. Annyi azonban bizonyos, hogy a legtöbb esetben a főszolgabíró választ. Már akkor választ, a mikor kändidál; mert rendszerint úgy történik a dolog, hogy a kit a község öhajtanak, vagy egyáltalán nem is kändidálja, hanem a „kegyencé”-t jelölve ki első helyen, mellé pro forma két olyau ismeretlen egyént kändidál, a kinek a község soha híret sem hallotta s azt tartja: jobb az ismert 100 hibával, mint az ismeretlen hiba nélkül; vagy pedig olyan notórius firmákat jelöl ki mellé, hogy a nevük hallatára is rosszul lesznek a választók; így aztán köröszitül megy a főszolgabíró ur akarata s felebbezhet a község! A napokban ismét tess jegyző-választás Karancson és H.-Szöllösön. S már előre megkaptuk az értesítést, hogy ki lesz megválasztva. Az egyik helyen Purmann Geza, a másik helyen meg egy „kálomista”. Ime. Meg meg sem történt a választás, már tudjuk a választás eredményét. Ilyen a s abad választás Baranyában!

— **A szegárd-baranyavári vasut** ügye úgy látszik, már nemesen nagyon messze a megvalósuláshoz. Mint halljuk, Veszter Imre és Boda Vilmos országgyűlési képviselők ezen vonal-zakasz felépítése iránt előmunkálati engedélyért folyamodtak a kereskedelmi miniszterhez, ki megígerte, hogy a vasut kiépítésének tervét támogatni fogja.

— **A mohácsi szent-márton nap** vasár verőfényes szép őszi időjárás mellett rendkívüli látogatottságuak örvendett. Lovak, szarvasmarhák (meg Boszniából is) és sertések nagy mennyiségben hajtatnak fel, s így nem csodálható, hogy a kinalat nagysága mellett az arak bizony jó alacsonyok voltak. A szarvasmarhák közül a Boszniából való kis fajtajnak leginkább keltek el. A hízott sertések ára kilonként atlag 34—36 kr volt; a mi rendkívüli olcsónak mondható.

— **Csöd.** Glänzer Samu mohácsi rőtös kereskedő ellen a pécsi kir. törvényeszek csödöt nyitott. Csödbiztos Doby Imre, kir. törvényszéki jegyző; tömeggondnok dr. Egyr Béla pécsi, helyettese dr. Kantz Adolf mohácsi ügyvéd. A követelések bejelentendők f. évi decz. 23 ig; felszámolási határnap f. évi decz. 30 ik, csödválasztmány megválasztására határidő 1890. évi januar hó 2 ik napja.

— **A mohácsi kaszinó jubileuma.** Holnap, vasarnap üli meg a mohácsi kaszinó-egyesület tennalasanak huszonöt éves jubileumát. Ez alkalomból — mint már egy ízben jelezttük — a kaszinó helyisége érdekében ünnepelességeknek lesz szinüelve. Szombaton este dr. Tarjai Károly által írt „Mohacs hajnala” című 1 felvonás allegória kerül szinre, melynek személyei: Magyarország nemtóje, a Történet nemtóje, Mohacs nemtóje, tanító, tanító, paraszt legény és leány. A „Mohácsi dalard” is közreműködik több népdal elenékésével; ezenkívül lesz még hazafias szavalt. Az előadást tanzestély követi. — **Masnap — vasarnap — délelőt 11 órakor disztyúles lesz,** melyen a kaszinó elnöke — Német Lipót — beszédet tart, jegyzője — dr. Réder Karoly — pedig a kaszinó történetét fogja fölolvadni. A disztyúles kezdetén es végen a dalárda fog énekelni. A gyűlést bankett követi. — Mint halljuk, az ünnepelességekben megjelen Kardos Kálmán varmegyénk szeretteit főispánja is, ki még néhány pécsi előkelőség kíséretében fog Mohácsra rándulni, azonkívül a vidékről is több vendég fog részt venni a jubileumi ünnepepen.

— **Olcsó kölcsönök állami hivatalnokknak.** Baross kereskedelmi miniszter — mint halljuk — olyan reformot tervez, mely az állami tisztviselők anyagi helyzetét igen előnyösen befolyasolhatja s azért teljes elismerést érdemel. Az állami tisztviselők hitelviszonyait akarja javítani, még pedig akképen, hogy a postatakarékpénztárak készleteiből a kellő biztosíték mellett olcsó kölcsönököt kaphassanak. A tisztviselők most első sorban a pénzüzetekre vannak utalva, melyek azonban az időnkint nagyon alacsony kamatláb dacára kölcsönöiket nem éppen olcsón szokták adni. Ha a miniszter reformterve megvalósul, a postatakarékpénztáraknál a tisztviselők mindenesetre jóval kedvezőbb kamatláb mellett fogják hitelszükségeiket kielégíthetni.

— **Minden legjobb a maga idejében!** Mind azoknak, kik sürtyerűségben s ennek folytán bükkütségekben, vértörölésben, mellre, főre, aranyröben stb. szenvednek, nem kellene elhanyagolniok, testöknek friss, jó egészségben tartását a tavaszi tisztító-kúra által, mely alig kerül pár krajczárnyi napi kiadásba. A legjobb szer erre néve Brandt Rich. gyógyszerész svájci labdaes, melyből egy dobozzal 70 kr. lehet venni a gyógyszerárakban. Figyelni kell Brandt Rich. névaláírására s különösen keresztnevére.

— **A gyermek legkedveltebb játéka.** Ez a czime egy csinosan nyomtatott és színezett képekkel diszített árjegyzéknek, melynek átólasását mindazon szülöknek ezennel ajánljuk, kik nem tudják, hogy milyen játékok és szórakoztatószert vegyenek gyermeik számára. Az ezen könyvecsékben foglalt, számos tekintélyes pädagogus itélete kétségtelenül tezi, miszerint a hiruversvált Richter F. Ad. és társa gyárában, Bécs, I. Nibelungengasse 4, gyártott Horgony-Építőkö-Székények megérdemlik, hogy mint születésnapi vagy karácsonyi ajándékok első sorban ajánlatsanak. Ezek a gyermekeknek egyszerű szórakoztatásul szolgálhatnak és nincsen más olyan játékszer, mely úgy tebilincselné figyelmököt,

mint ez. Fent nevezett árjegyzék, a gyár által ingyen megküldetik.

Gabona-árjegyzék

Pécs sz. k. városában 1889. évi nov. 16-án tartott betivásárról.

Buza:) őszi	100 kg. —
) tavaszi	„ „ —
) új	7.50
Kétszeres:) ó	„ „ —
) új	6.70
Rozs:) ó	„ „ —
) új	6.50
Árpa:) őszi	„ „ —
) tavaszi	„ „ —
) új	6.—
Kukoricza:) ó	„ „ —
) új	4.50

NAGY FERENCZ
laptalajdonos.

KIS JOZSEF, VÁRADY FERENCZ
lapvezér. felelős szerkesztő

Nyilt-tér.*
Segédjegyzőül.
E téren több éven át működött, bizonyítványokkal ellátott, képzett egyén szerény feltételek mellett ajánlkozik. Bővebbet e lap kiadóhivatala.

Hirdetések.

Hirdetmény.

A városhoz közel, Bálcsiban, egy jó karban álló, s mintegy 250 drb Francia barackot termő fiatal fával és rózsával rakott szőlő és pince — jutányos áron szabad kézből eladó.
Bővebb tudósítást nyerni Máriatecza 23. sz. a tulajdonosnál.

NYIRBALZSAM SZAPPAN
Bergmann és társai, Drezdából.

Sajátosságu összetétele által, az egyetlen szappan; mely a bőrfoltokat, a „mitesser”-t, széplőt, az arcz és kéz vörösségeit eltávolítja és szép tiszta bőrszint ad.

Darabja 30—45 kr.
Kapható: Zách Károly és Raab Gábor-nál.

— Az köztudott, hogy gyakran egészen egyszerű, könnyen beszerezhető háziser meglepően gyors gyógyulást szerez. „A Beteg-barát” című kis írában meg bizonyítékot is találunk arra néve, hogy még hosszas, románytelennek nevezett esetekben is, gyógyulás állott be. Minden betegnek el kellene olvasni azon könyvet; Richter kiadóintézete Lipcsében ingyen megküldi.

Hirdetmény.

Alulírott Vaiszló község elüljárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az államkinestártól a község által bérbé vett regale

italmérés jog

és a községnek, korcsma helyiségnek alkalmas 3 háza melléképületekkel a belsőséggel f. évi december hó 5-én d. e. 10 órakor Vaiszlóban, a körjegyzői iroda helyiségben egység, illetve szóbeli ajánlat utján 3 (három) egymást követő évre vagyis 1890. évi januar hó 31-ig bezárólag kiadtni fog.
A bérleti feltételek, a körjegyzői irodában betekintheők.
Vaiszló, 1889. november 20-án.

Ungy Ede, körjegyző.

Kis Simon József, bíró.

Legfinomabb bel- és külföldi **szőrme-áraknak** dísan fölserelt raktára:
Steiner S.-nél
(Pécs, irtalmasok-utca 1. szám. A „központi kávéház”-zal szemben.)
Mérték szerentü elkészítés legújabb divat szerentü. Fölvelek: szabott ár, szolid munka, az áru valódiságáért jótállás.
RAKTÁR:
uri és női kölesőu utazó bundákban.

Richter-féle Horgony-Építőkö-Székények

A legjobb és legolcsóbb ajándékok marának, három éven felül gyermekek számára. Legolcsóbbak azórt, mert azoknak szines kövi majdnem elpusztíthatlanok, úgy hogy a gyermekek évekig játszhatnak velük. Minden valódi Építőkö-Székény pompás mintafüzeteket tartalmaz és későbbben megvásárolható. Ára: 40 kr., 70 kr., 85 kr., 1 frt. 10 kr. és felebbe. Óvakodnak értéketlen utánzatoktól és csak a „vörös Horgony” gyári jeggyel ellátott székény fogadtassék el. A ki Építőkö-Székényt szándékozik venni, az olvassa el előbb „A gyermek legkedveltebb játéka” című pompásan színezett könyvet, melyet ingyen küld meg: Richter F. Ad. és társa, Bécs, I. Nibelungengasse 4.

Hetenkint 3-szor.

Legolcsóbb beszerzési forrás!

Mint hogy összes **liqueurejelmét, Rum, bel és külföldi Cognac-jaimat,** a magas regale-adó miatt végre elárulatom, az egész készlet a

lehető legolcsóbb áron kapható.

Egyidejűleg ajánlom gazdag raktáram csiss különlegességeiben, és a t. haziaszonyok figyelmét föl hívom egyenesen Moszkából szállított valódi orosz theamra, a legfinomabb minőségben, továbbá thea-süteményeimre és összes fűszer áruimra, melyek a legolcsóbban kaphatók!

Tisztelettel
Köszl János
Pécs, városbáz.
Denaturált és finom minőségű borszesz!
Olcsó, jó és megbízható!

3918. sz. 1889.

Árverési hirdetmény.

A dárdai kir. járásbírószag mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Balatinecz Mátó hgmároki lakós végrehajtatónak Balatinecz Márkó hgmároki lakós végrehajtatást szenvedő elleni vagyonszűzösg megszünetés és járuléki iránti végrehajtatási ügyében a dárdai kir. járásbírószag területén lévő Hgmároki községben fekvő a herczegmaróki 360. sz. tjkvben felvett + 113. hszsz. 106. sz. ház, udvar, kertre az árverést 448 frtban ezennel megállapított kikáltási árban elrendelte s hogy a fenneb megjelölt ingatlan az 1890. évi januar hó 14 ik napján délelőt 10 órakor Hgmároki községben a bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikáltási áron alul is eladtni fog.

Árverezni szándékozókat tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 44 frt 80 krt készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árfoylamnyal szemelt és az 1881. nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt övadékképes értékpapírban a ki-küldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánat-pénznek a bíróságnál előleges elhelyezéssel kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Dárdán a kir. járásbírószag, mint telekkönyvi hatóságul 1889. évi október hó 14 ik napján.

Fekete Gyula, kir. járásbíró.

Poloska-kiállítás.

Tirgram

az egyedüli szer, melylyel poloskák és ezek petéi végképen kiírhatók. Kapható a legtöbb győgytárban, fűszer- és vegyes-kereskedésekben.

Egy líveg ára 20, 40 és 60 kr.

Főraktár és képviselőség:
Pécssett, Lang H. és fia
cégénél, Fő-tér.

Tirgrammal nagyon könnyen lehet tisztítani, az eredmény meglesz azonnal látható.

Minden líveg Tirgramhoz egy használati utasítás és egy ecset van csatolva.

Baranyavári járás főszolgabirájától.

4691 k. i. 1889. sz.

Pályázati hirdetés.

Baranyavármegye törvényhatósági bizottsága által mult 1888. évi 513—514.kgy. szám alatt hozott határozat alapján s az annak folytán folyó évi 53014. szám alatt kelt magas bellügyminiszteri engedéllyel, a hercegszölösi körjegyzői kötelekbl kivált Karancs kis községnek „nagyközséggé” történt alakulásával ezen, vagyis Karancs nagyközségben létesített jegyzői állásra, ezennel pályázat nyitattik, s ez állásnak a községbiró házánál megtartandó választás utján leendő betöltésére határidőül f. é. november hó 29-ik napjának d. e. 9 órája kitűztetik.

A javadalmazás következő:

1. Évi készpénz-fizetés 800 frt.
2. Megfelelő szabad lakás.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, kik ezen állásra pályázni óhajtanak, hogy az 1883. évi I. t. cz. 6. §-ában előirt okmányokkal, úgy a hivatalos magyar nyelven kívül a német nyelvnek bírását is tanúsító, közhatalóságilag láttamozott bizonylattal felszerelt kérvényeiket f. é. november hó 28-ig bezárólag alulírottánál benyujtsák, mert később érkezettek figyelembe vétetni nem fognak.

Dárda, 1889. november 11-én.

Seh Károly,
főszolgabiró.

Pénzt!

sorsjegyekre, értékpapirokra, bank, zálogjegyekre, vidéki takarékpénztári részvényekre, részletvekre, arany- és ezüst pénzneműekre bármely összegig olcsón ad

LÓRY J.
banküzlete
Budapest, IV., hatvani-utca 17.

17248. sz.

Árverési hirdetés.

A pécsi kir. törvényszék mint teletkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Jozipovits Pál pécsi lakos végrehajtónak Beök János pécsi lakos végrehajtást szenvedő elleni 110 ftr. tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a pécsi kir. törvényszék területén lévő Pécs szab. kir. város határában fekvő a pécsi 4011. sz. tjkvben felvett 1712. hszsz. 612. sor számú házra és udvartérre az árverést 1050 ftrban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1889. évi december hó 6-ik napján d. e. 10 órakor a Pécsi törvényszék árverési helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladati fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 105 forintot készpénzben, avagy az 1881. LX. törv. cz. 42. §-ában jelzett ár folyamammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez le tenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnal előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. A kir. törvény szék mint teletkönyvi hatóság. Pécssett, 1889. évi július hó 16-ik napján.

A pécsi kir. törvényszék mint teletkönyvi hatóság.

Kelt Pécssett, 1889. évi okt. hó 16-ik napján.

Bogyay Pongrácz,
kir. törvényszéki bíró.

Eddig még fölülmulhatlan
a **MAAGER W.-féle**
valódi tiszta
Csukamáj-olaj
MAAGER VILMOSTÓL BÉCSBEN.

Az orvosi tekintélyek által megvizsgáltatott és könnyen emészthetősége folytán gyermekeknek is ajánlató, mert a leg-tiszább, legjobbnak elismert szer: mell- és tüdőbajok, görvény, daganatok, kelések, bőrkiütések, mirigyek, gyengeség stb. ellen — egy líveg ára 1 frt — kapható gyári raktárban: **Bécsben, Heumarkt 3. sz.** alatt, valamint az Osztrák-Magyar birodalom legtöbb s jobb nevű győgyszertárában.

Pécssett kapható: Sipőcz István, Zsiga László, Erreth Janos és az Irgalmasok győgyszertárában; Reeh Vilmos, Spitzer fia és Köszl János kereskedésében

KEPES KÁLMÁN

Üzlethelyiség-változtatás.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására adni, hogy a Széchenyi-téren levő

divatáru üzletemet

teljesen újonnan és dúsán felszerelve **Király-utca 1. szám** alá helyeztem át.

Ez alkalommal a következő cikkekimre hívom föl a figyelmet: **flanel és kázmán**, legújabb ruhakelmék, különösen kész felöltők, vásznak, asztalterítők, butorkelmék, női és térfi **kész fehérneműek** stb. a legnagyobb választékban.

Miként eddig, úgy ezután is fő-törekvésem lesz t. vevőimert pontosan, jól és a legutányi usabban kiszolgálni, miért is kérem nagybecsű bizalmukat és megrendeléseiket továbbra is.

Tisztelettel

KEPES KÁLMÁN.

PÉCSETT.

„CONCORDIA”
első pécsi temetkezési vállalat
Kis-tér 11-ik szám.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség tudomására hozni, miszerint a legváltozatosabb ravatalozások felállítására — temetések rendezésére, — úgy a halottak szállítására létesített üzletünket újabb átalakítások, — mindenemű igényeknek megfelelő felszerelések beszerzése, valamint tájélatos rendező alkalmazása folytán jelenleg oly helyzetbe hoztuk, hogy minden osztályu temetkezéseket — úgy helyben mint a vidéken

a legnagyobb pontossággal s az eddiginél és minden temetkezési vállalatnál sokkal díszesebben és olcsóbban

vagyunk képesek kiszolgáltatni.

Maradunk kiváló tisztelettel

CONCORDIA” első pécsi temetkezési vállalat tulajdonosai:
Tuma Venczel, Krisztián József, Schubársky János, Wranitsch György.

13108. sz.

Árverési hirdetés.

A pécsi kir. törvényszék mint teletkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Baranyamegye gyampénztára végrehajtónak Kolip Erzsébet végrehajtást szenvedő elleni 239 ftr 40 kr. tőkekövetelés, és járuléki iránti végrehajtási ügyében a sásdi kir. járásbíróóság területén lévő Tékesi határában fekvő a tékesi 11. sz. tjkvben felvett 13. sz. házra és beülsőségre 849 ftr becsárban; ehez tartozó 3/4 telekre 1779 ftr becsárban; a 190. sz. tjkvben felvett 840. hszsz. fekvőségre 497 ftr becsárban a 119. sz. tjkvben felvett 991. hszsz. fekvőségre 286 ftr becsárban; a 1005. hszsz. fekvőségre 24 ftr becsárban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1889. évi december hó 16. napján délelőt 10 órakor Tékesen a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladati fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának tíz százalékát vagyis 84 ftr 90 krt, 177 ftr 9 krt, 28 ftr 60 krt, 2 ftr 40 krt és 49 ftr 70 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett ár folyamammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 2. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnal előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A pécsi kir. törvényszék mint teletkönyvi hatóság.

Kelt Pécssett, 1889. évi aug. hó 11-ik napján.

Lukrits István,
kir. törvén. széki bíró.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy **Bonyhádon**, a főtéren újonnan épült saját, és a mai kor igényeinek megfelelően berendezett

SZÁLLODÁMAT

a mai napon megnyitottam.

Mint eddig — míg a helybeli úgynevezett alsó és felső nagyvendéglők bérleje valék — úgy ezután is minden törekvésem oda fog irányulni, hogy **szállodámhan úgy az ételek és italok kitűnő és hamisítatlan minősége, mint mérsékelt lakás-árak és azok szigorú betartásával** a belém helyezett bizalomnak minden tekintetben megfelelhessenek.

A midőn a n. é. közönség szives pártolását kérésem, teljes tisztelettel vagyok

Bonyhádon, 1889. évi november hó 1-én

alázatos szolgálja
LENGYEL ZSIGMOND,
szálloda-tulajdonos.

Baranyavári járás főszolgabirájától.

4691 k. i. 1889. sz.

Pályázati hirdetés.

Baranyavármegye baranyavári járásába kebelezett, — **Herczeg-Szölös, Keő s Albertfalvi** községek szövetkezetéből álló s a megyei közgyűlés f. é. 38.kgy. szám alatt hozott jogerős határozatával újra alakított hercegszölösi körjegyzői állásnak folyó év november hó 30-ik napján délelőt 9 órakor **Herczegszölösön** a körjegyzői irodában megtartandó választás utján leendő betöltésére ezennel pályázat nyitattik.

A javadalmazás következő:

1. Évi készpénz-fizetés 900 frt.
2. Természetbeni lakás a hozzátartozó kert és 4 1/2 hold föld haszonélvezete.

Felhivatnak ennél fogva pályázók, hogy az 1883. évi I. t. cz. 6. §-ában előirt okmányokkal, úgy a hivatalos magyar nyelven felül a német és szerb nyelv tudását is tanúsító közhatalóságilag láttamozott bizonylattal felszerelt kérvényeiket f. é. november hó 29-ig bezárólag alulírottánál nyujtsák be, mert később érkezettek figyelembe vétetni nem fognak.

Dárda, 1889. november hó 11-én.

Seh Károly,
főszolgabiró.

Kaphatók a naplárak minden napirendelésűvel.

Kiadja **ENGEL LAJOS** könyvkereskedése **PÉCSETT.**

Német nyelven megjelent a **Funkhchner Bote** című képes naplár.

a sásdi bíró esetének leírása

Kihonosan fölmutatást kelt

szóljal

nekiülözhetően kézikönyvül

gyakori esetben mint pl. **meghívók, körlevelek, sábi szelvények** stb.

Csámara, körülbelül 8000 szímet tartalmaz. Baranya, Tóha és Somogy megyében lakó számos képpel és változatos mintákkal tartalommal.

ára 40 krajczár

az 1890-ik évre

Pécs-Baranyai képes naplár

PSERHOFER J.-féle

győgyosztartár Bécsben

Singerstrasse 15. sz. „Zum gold. Reichsapfel“.

Vértisztító labdacsook ez előtt egyetemes labdacsook neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan igen sok oly betegség létezik, melyben e labdacsook csodás hatásukat fényesen bizonyítják.

Évtizedek óta ezen labdacsook általánosan igen el vannak terjedve, számtalan orvos rendel azt, s alig akad család, melyben ezen kitűnő háziészterhöl ne volna egy kis részlet.

1 doboz 15 labdacso-al 21 kr., 1 tekeres 6 dobozzal 1 frt 5 kr., bérmentes utánvétel mellett megküldéssel 1 frt 10 kr.

A pénz előleges beküldése mellett, bérmentes megküldéssel együtt 1 tekeres labdacso 1 frt 25 kr., 2 tekeres 2 frt 30 kr., 3 tekeres 3 frt 35 kr., 4 tekeres 4 frt 40 kr., 5 tekeres 5 frt 20 kr., 10 tekeres 9 frt 20 kr. (1 tekeresnél kevesebb nem küldetik szét)

Kéretik határozottan PSERHOFER J.-féle vértisztító labdacsokat kérni s arra ügyelni, hogy a dobozok tetején levő felírás minden dobozon a használati utasításban látható **PSERHOFER J.** névalárással el legyen látva és pedig **veres** nyomában.

Fagy-balzsam, PSERHOFER J.-tól 1 tégyel 40 kr., bérmentes megküldéssel 65 kr.

Keskeny utifü-nedv, hurut, rekedtség, görsekhűgés stb. ellen. 1 palack 50 kr.

Amerikai köszvény-kenőcs, 1 forint 20 kr.

Por lábizzadás ellen. Egy doboz ára 50 kr., bérmentes megküldés mellett 75 kr.

Golyva-balzsam, 1 üvegcso 40 kr., bérmentes megküldéssel 65 kr.

Élet-essenzia (prágai cseppek), megromlott gyomor, rossz emésztés ellen. Egy üvegcso 22 kr.

Angol csoda-balzsam, 1 üveggel 50 kr., egy kis üveggel 12 kr.

Fiaker-por, hűgés stb. ellen 1 dobozzal 35 kr., bérmentes megküldéssel 60 kr.

Tannochinin-hajkenőcs, PSERHOFER J.-tól a legjobb hajnövesztő szer 1 sze lenze 2 frt.

Egyetemes tapasz, STEUDEL tanártól sebek ellen jónak bizonyult háziészter. Egy tégyel 50 krajczár, bérmentes megküldéssel 75 kr.

Egyetemes tisztító só, BULLRICH A. W.-tól. Kitűnő háziészter megzavart emésztés minden következményei ellen. Egy csomag ára 1 frt.

Az itt felsorolt készítményeken kívül, valamennyi az ausztriai lapokban hirdett bel- és külföldi győgyászati különlegesség készleten tartatik, a minden esetleg raktáron nem levő cikket kívánatra pontosan s legutányosabban beszeresztetik.

Postai küldemények az öszeg beküldése nagyobb megrendeléseknél utánvétel mellett és a legyorsabban eszközöltetnek.

A pénz előleges beküldése mellett (legezésirűben postautalvány mellett a viteldj sokkal kevesebbe kerül, mint az utánvétel mellett való küldésnél.

PERGZEL MIKLÓS

Pécs szab. kir. város országgyűlési képviselőjének 1889. évi november hó 17-én tartott beszámoló beszéde.

Tisztelt Polgártársak!

Már az első ülészek után szándékoztam t. választóim előtt beszámolni. De a helyzetnek akkori bizonytalanságában igen nehéz volt határozott véleményem kockáztatni és még azért is, mert nézeteim lényegesen eltérnek a létező politikai pártok nézetétől, be akartam várni a dolgok fejlődését, hogy az esetben, ha abban nézeteim igazolását fel nem lelném, elfogadhassam, követhessem az utbaigazítást. (Halljuk!) A helyzet azonban az óta keveset változott, semmi esetre nem javult. Közjogi állapotainkban pedig a visszaesésnek megdöbbentő jelenségei tüntek fel. (Igaz! Ugy van!) Ezek és az utóbb hallott politikai nyilatkozatok most már a felszólalást elődázhatlan kötelezőemmé teszik. (Halljuk! Halljuk!)

Tisztelt választók! A különállásnak, melyet a törvényhozásban elfoglaltam, tagadhatalanul érzékeny hátrányai vannak személyemre; de megvan az a nagy beesü előnye, hogy mentem minden pártfegyelmetől szabadon követhetem meggyőződésemet, elfogulatlanul ítélek dolgok és személyek felett egyaránt.

Különb is mióta alkalmam volt közelebb megismerkedni a létező parlamenti pártokkal és beletekinthetem azok pártéletébe, még az eddiginél is kevesebb ingert érezek bármelyikébe belépni, legkevésbé a kormánypartba, mely ma már teljesen kivetkőzött minden önállóságából és valóságos gépezetté süllyedt, melyben a képviselő magas hivatalának érzetét és közszellemét hiába keresnénk. (Élénk helyeslés.) Pedig erre most nagyobb szükség van mint bármikor, midőn mind a kül. mind a belpolitikában oly nagy életbevágó kérdések vannak megoldásra. Ilyenkor a képviselő nem szorítkozhatik a pusztá beszámolásra, hanem kötelessége választói előtt elmondani nézeteit leplezetlenül, tartózkodás nélkül. (Halljuk! Halljuk!) Szólni fogok tehát a közügyekről, a belügyi és közjogi kérdésekről, egyuttal beszámolok eddigi eljárásomról is.

A külpolitikában szélesesend állott be. A tüntető fejedelmi látogatások által is megpecsételt hármass szövetség egyelőre elhárította a háború közvetlen veszélyét. De nem oldott meg egyetlen egy eurpai kérdést sem. Nem terjedt még annyira sem, hogy az egyedüli hatalmat, mely ma még hódítási, tehát háború politikát üzhet, sőt leplezetlenül íz is, az orosz rákényszerítés, hogy önvédelmi aggodalmak által éppen nem igazolt roppant fegyverkezését becsüntesse, sőt még egy erélyesebb diplomati felzólalást sem kockáztatott. Fejtünk felett lebeg tehát még mindig a háború réme. Kötelesek vagyunk mi is, úgy mint egész Europa folytonosan fokozni haderónket és evvel oly óriási terheket rakni a nép vállaira, melyeket már is elviselni alig képes. Nem ismerem, nem ismerhetem annak az alig megfogható türelmi politikának titkos rugóit. De midőn látjuk, hogy ha Franciaországban a legkisebb célzás történik a megtorlás politikájára, a német hivatalos sajtó rögtön öklét mutogatja, pedig a francia kormány mindig határozottan tiltakozik az ily törekvések ellen. Midőn látjuk, hogy noha Oroszország nyíltan fegyverkezik s kormányának soha meg nem tagadott emissáriusai leplezetlenül üzik igazításait a a keleten, a mi sajtónk úgy mint a német, csak keztyüs kézzel érinti ezeket; külügyi közegeink pedig mélyen hallgatnak. Midőn látjuk, hogy a békét fe-

nyegető orosz cár épp oly kedves vendég volt Berlinben, mint akár uralkodónk vagy az olasz király; önkénytelenül felmerül a kérdés, vajlon nem kísért-e mér mindig a hajdani szent szövetség szelleme? Nem kíméli-e egyik autokrata a másikat, mert esetleg szükség lehet rá a netalán alkalmatlankodó szabadsági törekvések fékentartására?!

Bizony kár annyira hivalkodnunk politikai haladással, alkotmányos intézményekkel, tényleg még most is ott állunk, hogy egy két ember szeszélyétől függ Europa sorsa. (Igaz! ugy van!)

Igaz, így volt ezelőtt is! De időről időre akadt nagy férfiu, a ki feliasztotta a népeket ostoba engedékenységből és néha véget is vetett ezen szegyenletes szolgáltságnak. Ma azonban hiába keresünk világszerte a nagy időknek nagy feladatnak megfelelő férfiu! (Igaz! Ugy van!)

Előttem kétségtelen, hogy Tisza Kálmán nem az. Én még az 1875-ik év előtti Tisza Kálmánban sem bírtam felletni egy igazán szabadelvű nagy szabásu politika vezérénl szükséges tulajdonokat. A világ politikusi történetében is ritka színváltoztatás lett hatalmának talpköve, de egyuttal politikai hitelének sarköve is. (Élénk helyeslés. Ugy van!) Nem is lett belőle más mint kitűnő kortes vezér, páratlan vitaközös és minden elődjénél simulekonyabb minister feltető. (Igaz! Igaz!) Ilyesek lehet többséget csinálni, lehet a hatalmat megtartani, de bizalmat csak elvűség kelthet; ezt pedig Tisza Kálmán rég eljászotta, nem is fogja visszanyerni soha többé. (Igaz! ugy van!)

A többi ministerek eddig soha sem voltak politikai tényezők és az imént hallott nyilatkozatokból ítélve, alig várható e tekintetben változás.

A képviselőház olyan, minőnek a kortes politika csinálta. Van köztük a régi aulikuskok néhány utódja, ezek meghajolnak minden hatalom előtt, akár Pesten akár Bécsben székél. Ott vannak Tiszának régi hívei, ezek ép oly odaadással követik mai „szent meggyőződését“ (Derűlttség) mint követték az 1875. év előtti. (Ugy van!) Van benne jó esomó magnási és gentri semmisség! Van benne és ez a legtöbb, a ki csak hivatal, beneficiumot és érdeket hajhász. Csak is ily többség helyeselhetette azt a sok közjogi sérelmet, melyekre az ellenzék a romániai határrendezés és egyéb diplomatikai okmányok tárgyalásánál rámutatott. Csak is ily többségből kerülhetek ki oly bíráló bizottságok, melyek a kaposvári, fejérvári, gyomai és kanizsai választásokat igazolták. Csak is ez helyeselhetette a Hevesmegye főispánjának ismert erőszakoskodásait; Szechenyinek, Tiszának a párisi kiállításra vonatkozó udvaronez nyilatkozatait. Csak is az fogadhatta el a véderő törvényt jelen alakjában. Csak is ez tehetette magáévá Tiszának, Fabinyinek és Fejérvárynak hazafülsással határos közjogi fellegását. (Igaz! ugy van!)

Ily pártból, ily kormányból bizony soha sem fog kiválni a fenyegető nagy válságos időknek megfelelő politikus. (Igaz!)

A közjogi ellenzék bir igen sok jeles tehetségű jellemes férfiuval. Elvei is alkalmasaknak látszanak a netalán ránk kényszerítendő radikális politikára. De makacs ragaszkodás mellett egy lehetetlen irányhoz, döntő politikai tényezőkké nem válhatnak. Vezérük Irányi Dániel igen derék tiszta lelkű hazafi. De ő benne a következetesség valóságos rögöszmővé vált. Pedig nagy

mesterétől Kossuth Lajostól megtanulhatta, hogy a politika az exigenciák tudománya. Feledj, hogy a merev következetesség csak a logika tulajdona, de a gyakorlati politikában eredményhez soha sem vezet. (Helyeslés.) Hogy az elvek alkalmazásának határát mindig a politikai eszélyesség tüzi ki, melyen innen csak a politika hülyéi maradnak; tul rajta csak rajongó idealisták vagy demagogok akarhatnak menni (Helyeslés) Aztán arról a Principumreiterai magas paripájáról nem veszi észre, hogy nyakig uszik a következetességben. (Halljuk!) Elfogadja a 67-ik kiegyezésnek alapját s fejedelem egységét Ausztriával, elfogadja a 67-esen alapuló parlamentbe a mandatumot, de már az ugyan azon törvényen alapuló delegatiót visszautasítja, pedig ez a törvényhozásnak egyik kiegrészítő faktora. És ez még rossz pártpolitika is egyuttal. Az ellenzéknek nem szabad egy alkalmat sem elmulasztani, a hol magát érvényesítheti. (Élénk helyeslés.) Eppen az utóbbi események bebizonnyították, hogy egy erélyes ellenzék még akkor is, midőn oly nagy többséggel áll szemben, mint a miénk, ha nem is volt képes minden rosszat elhárítani, de igen is képes volt azt enyhíteni.

Csak is az ellenzék erélyének köszönhető, hogy a véderő törvény 14. és 25. szakaszai eredeti szövegükben el nem fogadtattak. Maga az a kicsi, de nagy közjogi értékű „és“ szócska az ellenzék sürgetésének szültötjei. (Élénk dőljenezés.)

A mérsékelt ellenzék is rendelkezik számos nagy tehetségű férfiuval. Vezérük gróf Apponyi Albert kétségtelenül közéletünknek kimagasló alakja, a képviselőháznak legjelesebb parlamenti kitűnősége. De mind ő mint pártja conservatív hajlamaiknál fogva bizalmat kelteni eddig képesek nem voltak. Jelenlegi politikai intézkedésük, eddig valott elveik megfelelnek ugyan az alkotmányosság és szabadelvűség követelményeinek, azonban ők a centralizációt tüzték ki célul. Már pedig ez szerintem már magában is tagadása a szabadelvűségnek. Elég ok van hát kételkedni, ha nem is elveik őszinteségében, legalább politikai belátásukban. Szerintem tehát innen sem várható a megváltó nagy politikus.

Ez lévén meggyőződésom a kormány és a létező pártok felől, nem tartom szükségesnek indokolni, hogy még eddig sem határoztam el magamat független pártönkivüli állásom elhagyására. (Helyeslés.) Nem is fogom elhagyni, míg nem keletkezik párt, mely hadat izen a korteskedésnek, mely helyreállítja a 67-et egész teljességében, helyreállítja a választások tisztaságát és evvel a valódi meg nem hamisított parlamentarismust és a mely az eddiginél nagyobb befolyást biztosít a törvényhozásnak a külügyekre és külügyi közegeinket szorosabb ellenőrzés alatt tartja.

Mely a delegációkat visszatereli törvényes keretükbe, melyet rég áthágtak. Mely a közös véderőnek kiegrészítő részét, a magyar hadsereget magyarrá akarja tenni mind szellemében mind szervezetében és vezénvletében. Mely a 67: 12. t. cz. által biztosított közjogi kérdések felett nem alkuszik. Mely az államháztartásban behozza a legmészszebb menő takarékosagot és azt a változott nemzetgazdasági viszonyokhoz alkalmazza. Mely a közigazgatásban az önkormányzat alapján rendes pontosságot, becűlletességet biztosítani képes, Mely elmegy a külön vámterületig, ha

Ausztria ellenzi a jelen fennálló vámszövetségnek oly módosítását, hogy e mellett a mi iparunknak most már elolázhatlan fejlődése lehetségessé váljék. (Élénk tetszés és helyeslés.)

Ily irányban nyilatkoztam azon néhány beszédben, melyet a lefolyt ülészekokban tartottam. (Helyeslés.) — Sürgettem a külpolitikában az erélyesebb fellépést. Az ellenzék zajosan megélfenezte szavaimat, de elhangzottak a többségnél. A sajtó egy része pedig agyonhallgatta, míg annak hivatalos és félhivatalos része vakmerő kihívásnak, a béke tapintatlan megzavarásának kűrtölte, sőt guynyal is illette. De ismételve kértem, mit nyertünk mérsékletünkkel? Meggyőződésemet azóta az események csak megerősítették.

Előttem kétségtelen: ha külügyi politikánk oly bárgyu marad mint eddig, ha nem módosul, nem javul, ha a függő kérdések különösen a keleti kérdés meg nem oldatik mielőbb az ottani népek és nemzetek szabad rendelkezési jogának alapján, minden idegen, főleg az orosz befolyásnak kizárásával, a jelenlegi émélygős állapot mellett el fogunk még egy darabig tengődni, de egyéb okok mellett, ezen állapotnak naponként növekedő terhei alatt össze fogunk roskadni (Helyeslés.) Ránk nézve az időnyerés nem haszon, hanem nyílt veszteség; mi napról napra gyengébbek leszünk és az orosz akár ölébe rakhatja kezét, ráér bevárni, míg az érett gyümölcs magától le hull. Mi pedig tehetetlen nézői leszünk álno politikájia dialának, melyet egyenesen eszélytelen-ségünknek és bátoratlanságunknak fog köszönhetni. (Helyeslés.)

Az ötéves parlament első szaka egyébiránt elég termékeny volt törvényekben. Teremtett, emelt adókat és ennél alig tett egyebet. Tehát a 12 évi esztelen gazdálkodás odáig vitte pénzügyünket, hogy csak is a legmészszebb menő adóemelések árán lehetett a katasztrófát elhárítani. Dohány-, cukor-, bor-, hús-fogyasztás, szeszadó törvények mind újabb súlyos terheket rónak a nemzetre.

En elleneztem e törvények nagy részét, főleg a részletekben rejlt tulterhes és szerintem céltalan intézkedések végett.

A dohányadó-törvénynél tulságosnak tartom a saját haszonra termelés eltiltását, így csaknem kihivhetetlennek tartom a szárító pajták és egyéb tulságosan gyámokdó intézkedést. (Helyeslés.)

Elleneztem a bor és hús fogyasztási adóknak emelését sőt még a czukoradó emelését is kelleetlenül szavaztam meg.

Mert valamint minden adó, úgy főleg a fogyasztási adó is aránylag mindig a szegényebb néposztályra nehezedik legjobban. Ellenben megszavaztam a szeszadót és az — noha általában a fogyasztási adók körüli eljárás ránk nézve legalább is kevésbé kedvező mint Ausztriában — tetemes jövedelmi többletet fog eredményezni. Egészben véve, igaz újabb nagy terhek árán, javult már a mult évben is pénzügyi helyzetünk, ez évben pedig a jelenlegi pénzügyminister exposéja szerint az egyensúly már csaknem teljesen helyreállott.

Nem akarok e helyen ezen állítás alaposságának elemzésébe bocsájtkozni. De merem állítani, hogy ha a ministerek pénzügyi tervei és műveletei egész mértékben valósulnak is, mindig elég ok van aggródba tekinteni a jövőbe.

Mert eltekintve attól, hogy a már is megszavazott és még biztosan vár-

hátó hadi szükségletek költségei minden állandó javulást illuszióriusnak tesznek, a nemzetgazdasági válság, melynek súlyát már is oly nehezen tűrtük, a jelenlegi államháztartásnak folytatását rövid idő múlva lehetetlenné fogja tenni.

Es mégis mind a pénzügyminiszter, mind a kormány általában, minden intézkedésében úgy jár el, mintha ez irányban aggodalomra egyáltalán ok nem is volna.

Pedig tudnia kell, hogy nemzetgazdaságunk jelen állapotában adóképeségünk nem emelkedhetik, hanem igenis fogyni fog. Filloxera, rossz gabonárák, a lábas jószág értéktelensége mellett az adóalap napról napra csökken. Javulásra pedig egyáltalán semmi kilátás, sőt a további hanyatlás elkerülhetetlen. Nem feltevés, hanem számitáson alapuló tény hát, hogy az az államháztartás, mely a még néhány év előtt is emelkedő nemzetgazdasági eredményekre volt alapítva, soká nem lesz fenntartható és a már most is igen terhes adók rövid idő múlva elviselhetetlenek, be nem hajthatók lesznek.

Minden arra mutat, hogy egészen új, a polgárok csökkenő jövedelmének megfelelő vagyon-viszonyok fognak bekövetkezni. Ehez fog leszállni, alkalmazkodni minden érték, ehez lesz kénytelen alkalmazkodni az államháztartás. (Igaz! Ugy van!)

Mikor fog ez bekövetkezni, ma még senki meg nem határozhatja, de be fog következni bizonyosan. És valamint senkit ezért okozni nem lehet, épp úgy azt elhárítani semmi hatalom nem képes. De gondos előrelátás, előkészítés csökkentheti a veszélyt, mely az államháztartásnak szükséges megszorítására követni fogja, enyhítheti a nyomort, a szenvedést, mely az ily katasztrófáknál mindig a nép nagy zömét sújtja leginkább. (Élénk helyeslés.)

Az országgyűlésnek második évi ülése nevezetes korszakot képez törvényhozásunk történelmében. Hoztattak ebben is magukban véve hasznos, sőt szükséges törvények, de ezekben épp úgy mint az előbbiekben, ugyanazon három irány uralkodik: a kormány hatalmának és befolyásának fokozása; a merev fiskális és a pénzügyi egyensúlynak helyreállítása minden áron. (Élénk helyeslés.)

Avagy nem szerfelett fokozása a hatalomnak, midőn a kormány nem elégszik meg avval, hogy a dohány, szeszadó, italmérsi és regále-váltás törvények amugy is ezerek érdekét, sőt létét kezébe adják, megszuatgatja magának a vitás kérdésekben még a végelátható jogát is. Avagy nem érvényesíti a fiskális érdekét igaztalan arányban az egyesek rovására, midőn a regale megváltásával még csak megközeleltő kárpótlást sem nyújt a tulajdonosoknak, az italmérsi béreket hallatlan magasságra emeli. (Ugy van!)

Es ez leginkább a városokat sújtja, melyek ha a magánbérlok zaklatásainak ki nem akarják tenni polgáraikat, kénytelenek a veszteség biztos tudatával megadni a felszólalt nagy bért, a hiányt pedig pótdával fedezni. És még is azt mondják, nem emelik az adókat. (Mozgás!) Megalkották a konverziót, eladták a jövőt, oly műveleteket kötöttek, melyeknek terhei messze túlhaladják a jelenlegi kiadások csökkenésével elért könnyebbülés hasznát. Temérdek milliókat juttattak a pénzhatalmasok és pénzintézetek Danaidák hordójába. Mert hát: török, szakad, helyre kell állítani az egyensúlyt 1890-ig. De az a retrogád irányzat, melyet Tisza Kálmán minisztersége ápolt és fejlesztett nagygyá és félelmetessé, sohasem nyilvánult oly élesen, mint a véderő feletti vita alkalmával.

Itt tünt ki egész szégyenletes meztelenségében a többségnek léhasága, szolgáltsága. (Élénk helyeslés.) És a kisebbségnek örök dicő-ségére fog válni, hogy erejének minden megfeszítésével ellene szegült ezen gonosz áramlatnak. (Éljenzés.)

Megengedem, hogy a vita folyamában a képviselőházban és azon kívül is történtek oly jelenetek, melyeket helyeselni nem lehet. De megleglik mentességüket azon szégyenletes tényben, hogy állami létünk ezredik éve végén még

kunyorálnunk kellett, hogy nemzeti nyelvünk elvitatatlan jogosultságának egy nyomorult foszlányához jussunk.

Lehetetlen volt föl nem háborodni azon cynikus modoron, melyben Fabinyi, Tisza, Fehérvári és a többség szónokai a szükségképen felmerülő közjogi kérdések felett nyilatkoztak, a minék koronáját aztán Andrassy Gyula gróf tette fel hirhét felsőházi beszédében.

Valóban elszomorító jelenség, hogy még ily férfiak is a reakció szolgálatába szegődnek és nem átalják célszerűen valótlanságokat állítani. Mert bizony abból, a mit a véderő törvény keletkezése phasisairól mondanak, egy betű sem igaz; és ezt ók tudják. Nem igaz, hogy a nemzet már 68 ban lemondott jogáról egy magyar hadsereghez. Nem igaz, hogy a jelenlegi védrendszert úgy tekintette, mint végleges, meg nem változható intézményt.

Sőt ellenkezésképpen még a kiegyezés kedvéért is csak azért fogadta el mert erősen hitte, hogy a honvédség előbb utóbb magyar hadsereggé fog fejlődni és e nehéz kérdés békésen magától fog megoldatni.

Nem igaz, hogy az 1867. 12. törvény kétoldalú szerződés, melyet csak a két fél megegyezésével lehet változtatni, módosítani. Igen is alaptörvény, ilyent pedig eszélyes politikusnak könyvedén érteni nem szabad. (Élénk tetszés és helyeslés!) De sem külalakjában, sem intézkedéseiben a szerződés jellegét magán nem viseli. Oly törvény az, mely egyenesen és kirárolag a magyar országgyűlésnek hatáskörébe tartozik. Maga Andrassy épen Tiszával szemben 68-ban az országgyűlésen kijelentette, hogy még a véderő törvény sem közös, hanem csak közös elveken alapuló törvény. Ám próbálják meg, kérdezzék meg osztrák szomszédainkat, bátran merem állítani erősen fognának tiltakozni Tisza, Fabinyi, Andrassy újabb keletti felfogásai ellen. Nem uraim, nem azok támadják meg a 67. 12. tveiket, kik annak szavaira támaszkodva a közös véderőnek kiegészítő részét, a magyar hadsereget, magyarrá akarják tenni minden ízében, hanem azok, akik körmön font okoskodással elferditik annak értelmét és elég okatlanul felbátorítják azokat, akik mindig utját állították a nemzet jogos követeléseit valószínűsítésnek. (Élénk tetszés és helyeslés.) Tisztelt választók! Ismeretes önk előtt a véderő vitának lefolyása. En is az ellenzékhez csatlakoztam, szólaltam két ízben és ellene szavaztam. (Éljenzés!) Visszatartottam én is azon ráfogást, mintha ellenzékünk egyedüli célja Tisza Kálmán eltávolítása volna. Ha egyesek élebbben támadták meg személyét, tudja be azon merényletnek hogy olyan törvényjavaslatot nyújtott be, mely saját pártja jobbainál is visszatetsztést szült.

De hát kárpótolhatja pártjának fellobbant rajongó ovációja, ha egyáltalán értékesnek tarthatja olyan párt ovációját, melylyel a tárcakérdés felvetésével majd elejtésével oly imparlamentaris játékot tűzött, melyet a véderő vita alatt épp úgy mint a törvényjavaslat elfogadásával oly szánalmas szerepre kárhoztott. Jellemző minden esetre, hogy e párt most tömörebb mint valaha és Tiszát most még nagyobb politikusnak még inkább nélkülözhetetlennek tartja. Pedig bizony megakadnának a felelettel, ha arra kérdeznék, mik azok a nagy vivmányok, melyeket elért. Mert azt csak nem fogják tagadni, hogy pénzügyeink állapota, kormánya első tizenkét éve alatt nem javult, hanem hanyatlott. Az újabb, igen nagy áron vásárolt javulás pedig azóta következett be, mióta Wekerle tette rá szakavatott kezét.

Közlekedésügyeink is csak az ímént javulnak, mióta Baross kitararította az Augias istállóját. Igazságszolgáltatásunk rossz, lassu, hézagos, most készül és reméljük, fog javulni.

Közoktatásunk alig haladott, temérdek beható reformot igényel, még a népoktatás is.

Közgazgatásunkat ugyan Tisza nem tartja elég rosszának, mint sokan, mégis bekövetkezzetnek látja a rendszerváltoztatás szükségességét.

Nos hát ha mindezek, ugyszólván, gyökeres reformokra szorulnak, mert eddig vagy semmi, vagy igen kevés

történt, hol vannak 15 éves kormánya-tanácsok áldásos alkotásai? (Darúllés és tetszés.)

A második ülésnek egyik nevezetes eseménye még a kabinetnek ugynevezett rekonstrukciója. Kétségte-lenül új, nagybecsű erőket nyert a miniszterium Wekerlével, Barossal, Szaparyval, Szilágyival, tán még Csákyval és Telekivel is. De minden arra mutat, hogy mindnyájan szakminiszterek akarnak lenni, politikai tényező egyik sem lesz, még Szilágyi sem. Ó volt az ki a véderővita alatt a 14. szakasznál leg-erősebben és legalaposabban ostromolta a kormány közjogi politikáját. És ha nyomban ezután mégis tárcát vállalt, csak úgy tehette, hogy egyéni nézeteit alárendelte Tisza politikai irányának. (Mozgás.)

Nagy fontossággal bírnak még az új miniszterek nyilatkozatai a közigazgatás államosítási kezelésére nézve. Nem bocsájkizhatom e helyen e kérdések tüzetes fejtegetésébe. En mindig municipalista voltam, az is fogok maradni, mert önkormányzat nélkül alkotmányos szabadságot képzelnem nem tudok. Nagyon szépek azok a kikötések és körülírások, melyekkel az ugynevezett szabadlevű centralisták ellensúlyozhatni vélik a tisztviselők kinevezési jogával a kormánynak adandó újabb nagy hatalmat. De csak magokat ámitják. Pedig megtanulhatták volna a történelemből, hogy oly kormány, mely a hatalomnak úgy szólván minden gondolható eszközzel rendelkezik, nagyon keveset szokott törődni a kikötésekkel. A nagy hatalom tehát rideg valóság lesz, minden még oly világosan felmutatott municipális jog pedig csak írott malaszt marad.

A közigazgatás államosítása tehát egygyel fogná szaporítani azon törvényi sorát, melyek a kormánynak örösi hatalmát szerfelett növelnék. Engedjék át ismét néhány ezer ember sorsa, sőt léte fölötti rendelkezést a kormánynak: akkor megteremtik a kormány mindenhatóságát, melytől aztán csak egy lépés kell az abszolutismushoz. (Élénk helyeslés.)

Tisztelt polgártársaim között tudom lesznék akik túlságosan komornak tartják a képet, melyet a helyzetről esetelem; de aki gondolkozni akar, aki sem magát nem másokat nem akar ámitani, be fogja ismerni, hogy egy cseppet sem tuzotam. (Igaz! Ugy van!) Nézzem körül és meg fog győződni, hogy ennek ér-zete él a társadalom minden rétegében. Ezt hajtogatja szünet nélkül az összes hazai sajtó és pedig a kormánypárti lapok, a hivatalost kivéve — talán élebbben mint az ellenzékiek. Idézhetek nék száz és száz ily irányú nyilatkozatokat, de elég lesznem idéznem egy leg-elterjedtebb magyar-német lapnak cikkéből a következőket:

„Jó és rossz időkben a tévedések valamint a világgosság korában egyaránt egy politikai eszménynek varázsa uralta a szellemeket, ez adott a nemzetnek erőt és ruganyosságot. De ma mit nyújtunk a nemzetnek a mi azt fel-emelje! Egy megesontosodott pártéletet, melyben a szabad gondolat elsorvad, egy az egyensúlyi mechanikai törvényei által uralt politikát, melyhez csak utólagosan találják fel az életindokokat, folytonos küzdelmet az államnak és társadalomnak mindennapi nyomorai ellen, melynek győzelmi díja legjobb esetben sem lehet több, mint erőt nyerni kicsinyes nyomoruságok elleni további küzdelemre. Mi nagyot bír az ilyen állapot eredményezni. Bizhatik-e a nemzet ilyen állapotokba az ígért javulás valószínűsítésében?”

Kikel a cikkirő továbbá az általános közöny, a közszellem hiánya ellen és így végi:

„A kormány férfainak épp úgy mint a pártoknak feladata a politikai regeneratio művét megalkotni, mely nélkül még a pénzügyek rendezése is csak mulékony kísérlet fog maradni.”

Ez tehát más szavakkal csak annyi amit én is állítok, hogy a helyzet komoly, igen komoly. De én bennem leg-alkább él még a 48. eseményei által fényesen igazolt bizalom nemzetem erejében. Erősen hiszem, hogy a fnyegető válság nem fogja a jelen nemzedéknek sem osztkenteni önbizalmát, bátorságát,

hanem fokozni fogja erélyét, munkásságát, hogy a vérsnek élet enyhítse és végre is diadalmaszkodni fog felette.

Tisztelt polgártársaim! Nem kecsgetem magam azzal, hogy azok, a miket elmondottam, mindenkinek tetszésével találkoznék. Ezt oly közönségnél, mely annyi különböző pártnyalatra oszlik, nem is várhatom. Arra azonban bizton számíthatni vélek, hogy nézeteim minden oldalról oly méltánylatban fognak részestülni, minő a meggyőződés szavaít mindig megillethetnék. (Éljenzés.)

Lesznek talán ismét, akik időszerűtlenné, sőt károsnak fogják tartani a kényesnek keresztelt kérdések tartózkodás nélküli érintését. De azt csak azok tehetik, kik nem biznak sem magukban sem nemzetükben. (Ugy van!) Nem első eset történelmünkben. 48-ban is csak igen kevesen voltak, a kik biztunk magunkban, biztunk a nemzetben; akkor is voltak kishittők. A követekezés megmutatta, hogy ezek csalódtak és nem mi. Ha rájuk hallgat a nemzet, az akkor már hatalmassá vált reakció mellett elzúllott volna és ma talán hire alig volna a magyar államnak. Ellenben az a politika, melyet oly sokan tulmerésznek, vakmerőnek hittek, igaz, nem bírta a nemzetet megmenteni a pillanatnyi elbukástól, de oly önéreztet teremtett, mely mellett fel lehetett, fel kellett ismét emelkednie. Csak is ezen bátor politikának tulajdonítható azon a történelemben páratlan jelenség, hogy a nemzet bukása által, bukása árán nyerte vissza önerejét, mely azóta csak fokozódott. És ma a helyzet bár elég komoly, mégis kedvezőbb az akkoriaknál, midőn nemzet és fejedelem szemben állottak egymással. Ma oly fejedelemmel áldotta meg az Isten a nemzetet, ki népeivel együtt érez, együtt gondolkodik; kinek érdekei azonosak népe érdekeivel; kinek sorsa annyira egybe van fűzve népei sorsával hogy azokkal él, azokkal hal. (Éljenzés. Félkiáltások: Éljen a király!) Bizunk is benne feltétlenül. Bizunk erősen, hogy soha sem fog oly szövetséghez csatlakozni, mely fejedelmi esküvel szentesített szabadlevű intézményeinket kérdésessé tehetné. De hát nem is a fejedelem mulik, ha a nemzetnek jogos kívánalmi nem valósulnak, hanem a kormány, mely nem akar, nem mer hű tolmácsa lenni a nemzet óhajainak. Lenne csak miniszterelnök, a ki így szólna a fejedelemhez: „Uram király! Két állam felett uralkodik, az egyik 8 országból és csaknem ugyanannyi nemzetiségből áll. Ezt eddig is nehéz volt egységes állammá tenned. Volt ott is egy kortes miniszterelnök, aki, hogy többséget szerezzen magának, oly nemzeti aspirációkat, kellett fel, melyek már is megingatták az államegységbe vetett bizalmat, és ha valósulnak, azt bizonyosan meg fogják bontani és vele a dualismust is.”

„Ellenben van egy másik államod, mely az állam-egységnek törvényes alakjával és minden feltételével bír. Mely, ha segélyvel leküzdi az akadályokat, melyek ma még a nemzetiségek konsolidációjának útját állják, ha minden intézményeiben, főleg a hadseregben meg-leli nemzetisége fejlődésének tényezőit oly tömör hatalomná fog izmosodni, mely nem csak nagyhatalmi állásodat fogná megszilárdítani, hanem másik államodat is megmentené az elmállástól.” (Élénk éljenzés.)

Meg vagyok győződve, hogy az a fejedelem, a ki képes volt szakítani százados hagyományokkal, aki „Einiges Österreichnek” elődjétől öröklött eszményét el tudta ejteni, engedni fogna a jobb tanácsnak, be fogná látni, hogy dinastiájának biztonsága, trónjának fénye, hatalma kifelé épp úgy mint befelé az irányban fog növekedni, a mily arányban teljesíti magyarjainak jogos óhajait. (Hosszan tartó élénk helyeslés és éljenzés.)

Es most, midőn beszédemet befejezem, fogadják köszönetemet becses figyelmükért. És ha ebből is azt a meggyőződést merítették, hogy egyedül a kötelesség érzete vezérel a közélet pályáján, engedjék reménylenem, hogy nagybecsű türelmükre ezentúl sem fogják érdemtelenné tartani öreg szolgáljukat.